

Latin-Amerika, a kábítószer hazája

Papp Imola Sára

Széchenyi István Egyetem
Nemzetközi tanulmányok alapszak
3. év

2023

Konzulens: Dr. Szőke Júlia PhD

Tartalom

Ábrajegyzék.....	3
Bevezetés	4
1. A kábítószer-kereskedelem.....	6
2. A kábítószer-kereskedelem Latin-Amerikában.....	11
2.1. Miért tudott a régióban kialakulni a kábítószer-kereskedelem?.....	11
2.2. A kábítószer-kereskedelem kapcsolata a terrorizmussal	13
2.3. Híres kartellek bemutatása	17
3. A kábítószer-kereskedelem által leginkább érintett latin-amerikai országok.	23
3.1. Bolívia.....	23
3.2. Kolumbia.....	26
3.3. Mexikó	29
4. A kábítószer-kereskedelem nemzetközi megítélése és az ellene folytatott harc	35
4.1. Az Amerikai Egyesült Államok	36
4.2. Az Európai Unió drogpolitikája Latin-Amerika vonatkozásában.....	37
5. A kábítószermentes Latin-Amerika. Álom vagy reális elképzelés?	40
Összegzés.....	42
Felhasznált irodalom	44

Ábrajegyzék

1. ábra: A kábítószerrel foglalkozó főbb szervezetek tevékenységi területei Mexikóban
_____34
2. ábra: A legnagyobb kartellek által ellenőrzött mexikói területek 2017-ben_____35
3. ábra: Az Amerikai Egyesült Államokból Mexikóba történő utalások változása 2012 és 2022 között_____37
4. ábra: Nemzetközi kokaináramlás 2022-ben_____38

Bevezetés

A kábítószer-kereskedelem egy olyan globálisan megjelenő biztonságpolitikai kihívás, mely kivétel nélkül minden nemzetet érint. A probléma mértéke azonban eltérő az országok között. Bizonyos államokban (pl. Csehország és Litvánia) csak sokadrendű gondot jelent, így elsődlegesen nem veszélyezteti az ország biztonságát. Ezzel szemben a latin-amerikai régióban a legfőbb kihívás a kábítószer-kereskedelem, mely a térség országainak társadalmát és működését nagy mértékben áthatja és befolyásolja. Ezen országok helyzete nem csupán az adott nemzet belpolitikájára van negatív hatással, de a nemzetközi politikai szférára is, hiszen a világ számos helyére innen érkezik a kábítószer. Ennek érdekében nem csupán állami, de nemzetközi erőfeszítések is születtek, hogy a szóban forgó illegális tevékenységet minimalizálni tudják.

Dolgozatom felépítése a kutatási kérdéseken alapszik.

A dolgozat első fejezete azt vizsgálja, mi lehet az oka annak, hogy az adott régióban a hálózatszerűen működő kábítószer-kereskedelem nem csupán létre tudott jönni, de napjainkig megoldatlan problémának számít. Ezt követően azokat az országokat veszem górcső alá, melyek leginkább érintettek az üzletágban. E fejezetben több aspektusból elemzem ennek következményeit. Megvizsgálom, hogy az adott országokban hogyan viszonyul a társadalom a kérdéshez, milyen hatással van a gazdaságra a kábítószer-kereskedelem, valamint azt, hogy a kormányzatok milyen lépéseket hoznak annak érdekében, hogy háttérbe tudják szorítani. Itt kitérek a korrupció kérdésére is, mely megnehezíti a kartellek elleni fellépést.

A dolgozat következő részében a régió Amerikai Egyesült Államokkal és Európai Unióval való kapcsolatait mutatom be. Kitérek arra, hogy a nagyhatalmak hogyan ítélik meg a térségben uralkodó helyzetet, valamint azt is elemzem, nyújtanak-e segítséget a probléma megoldásához.

Végül az utolsó fejezetben azt fejtem ki, hogy reális célkitűzés-e a latin-amerikai kábítószer-kereskedelem felszámolása, figyelembe véve a régió sajátosságait és kultúráját, valamint megvizsgálom olyan elméleti intézkedéseket és javaslatokat, melyek ezt az állapotot elősegíthetnék.

Dolgozatom megírásában a témában fellelhető szakirodalmon belül főképp tanulmányokra, nemzetközi szervezetek jelentéseire, kormányzati publikációkra és újságcikkekre támaszkodom. E kutatási módszer segítséget nyújt a hipotézis

alátámasztásához/elvetéséhez, ugyanis a korábbi kábítószer-ellenes törekvések és intézkedések megvizsgálásával láthatóvá válik az adott ország, illetve régió valós hajlandósága és magatartása a helyzet megoldására. Ebből pedig véleményem szerint le lehet vonni a konzekvenciákat arra vonatkozóan, hogy az adott régió valóban szeretné-e a változást.

A latin-amerikai régió közismerten a kábítószer-kereskedelem fellegvára. Dolgozatomban elsősorban szekunder adatok elemzésére támaszkodva igyekszem választ találni a feltett kutatási kérdésekre, valamint arra a hipotézisre, mely szerint nem valós elképzelés az, hogy a régióban a kábítószer-kereskedelem volumene csökkenjen.

1. A kábítószer-kereskedelem

Annak érdekében, hogy megérthessük a kábítószer-kereskedelem témájának fontosságát és súlyosságát, elengedhetetlen tisztázni, hogy ez a tevékenység pontosan mit is jelent. A kábítószer-kereskedelem egyike a nemzeti és nemzetközi hatóságok által egyaránt prioritásként kezelt illegális tevékenységeknek. Ennek oka nem más, minthogy a kábítószeresek meglehetősen összetett módon károsak nem csupán a fogyasztók, de azok családjára és környezetére is. A társadalmi szegmenst érintő károkon túlmenően az államok költségvetésére is komoly terhet ró, hiszen az illegális szerek negatív hatással vannak a környezetre, az egészségügyre, a közbiztonságra, valamint a munkatermelékenységre is. Ennek érdekében a politikai vezetés kiemelt felelőssége e tevékenység visszaszorítása. A hatóságok munkája során a kábítószer-kereskedelem egy fokozottan üldözött tevékenység, de a bírói gyakorlat is meglehetősen súlyos büntetést szabhat ki arra a személyre, aki bizonyítottan kapcsolatba hozható a kábítószer-kereskedelemmel és akár életfogytig tartó szabadságvesztésre is ítélik a vádlottat.

A kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos tevékenységeket az egyes országok saját törvényeikben szabályozzák. Magyarországon a Büntető Törvénykönyv (továbbiakban Btk.) vonatkozó paragrafusai mutatnak irányt e kérdés kapcsán. A magyar jogszabályok szerint, „*aki kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő*”¹. E jogszabály alapján láthatjuk, hogy a kábítószer-kereskedelem egy számos tevékenységből felépülő, meglehetősen komplex jelenség. A jogszabály megkülönbözteti a kábítószer kínálását: e tevékenység nem jár kábítószer-átadással, csupán annak megvételének, fogyasztásának ajánlásával. Abban az esetben, ha a másik személy él a lehetőséggel, akkor az ajánlást tevő egyént két vád illetheti. Az első eset az illegális szer átadása. Egy személyt akkor vádolhatnak meg ezzel a tevékenységgel, ha nem kért ellenszolgáltatást azért, hogy a birtokában álló szert átadja másnak. Abban az esetben, ha ezért valamilyen ellenszolgáltatást kér, vagy több, mint egy személynek ad az illegális szerből, azzal a kábítószerrel forgalomba hozta, melyre súlyosabb büntetés vonatkozhat. A korábbi esetben említett átadás csupán arra érvényes, ha a kábítószer-birtokló egy főnek átadja a szert

¹ Btk. 176. § (1)

azért, hogy ő elfogyassza azt. Abban az esetben, ha az általa átadott kábítószer több emberhez is eljut, az már forgalomba hozatalnak számít.²

A Btk. szerint abban az esetben, ha az adott személy haszonszerzés céljából vállal közreműködő szerepet az illegális szerek forgalmazásában, az már kereskedelemnek minősül. Ebbe minden olyan tevékenységet beleért a törvényhozó, mely hozzájárul a kábítószer vevőhöz való eljuttatásához, pl. a szer elrejtése, készítése, csomagolása, tárolása, elosztása, szállítása. Tekintve, hogy a szerrel való kereskedelem nem csupán egyszeri, hanem feltételezhetően többszöri tranzakciót eredményez az eladó és a vevő között, így mindkét fél a hatóságok által büntethető, mindemellett e tevékenységhez hozzájáruló, pl. közvetítő személyek is.³

A kábítószerrel való kereskedelemnek a magyar jogszabályok szerint három minősített esete létezik, melyek elkövetése esetén a bíróság akár öttől tíz évig terjedő szabadságvesztést is kiszabhat az elkövetőre. A minősített esetek közé tartozik, ha a kereskedelmi tevékenységet bünszövetségben, köztisztviselőként álló, vagy hivatalos feladatot ellátó személyként, illetve, ha a rendvédelmi szervek, Magyar Honvédség vagy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal valamely létesítményében követi el.⁴ A kábítószer-kereskedelem kapcsán kiszabható legmagasabb büntetés, mely akár életfogytig tartó szabadságvesztés is lehet, abban az esetben kerülhet megállapításra, ha az illegális tevékenységet bünszövetségben követik el.⁵ Bünszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten kívül követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bünszervezet.⁶

A jogszabály kimondja, hogy kábítószer-kereskedelem miatt az is büntethető, aki még nem szerzett ebből hasznot, csupán valamely, a fentiekben bemutatott bűncselekményre irányuló előkészületeket követett el. Abban az esetben, ha a hatóságok bizonyítani tudják a jogszabály (1), illetve (2) pontjára való előkészületeket, a vádlott egytől akár három évig terjedő szabadságvesztéssel is sújtható. Az, aki a (3) pontban rögzített cselekményt készít elő, akár öt évig terjedhető büntetést is kaphat.⁷

A kábítószer-kereskedelem országunkban is súlyos biztonsági kihívás, mely ellen védekezni kell, azonban sokkal nagyobb problémát jelent a latin-amerikai régióban.

² Büntetőjog.Infó (2023): Btk. 176. § Kábítószer kereskedelem Letöltés ideje: 2023. 10. 12.

³ uo.

⁴ Btk. 176. § (2)

⁵ Btk. 176. § (3)

⁶ Btk. 459. § (1) 1.

⁷ Btk. 176. § (6)

Ebben a fejezetben nem országokra lebontva, csupán általánosságban említem meg a régió szabályozásait. A Transnational Institute (TNI) és a Washingtoni Latin-Amerikai Iroda (WOLA) közös tanulmányában a régió nyolc, a kábítószer-kereskedelemben érintett országának törvényeit, valamint azok hatékonyságát vizsgálta. Ezek az országok Bolívia, Kolumbia, Argentína, Uruguay, Mexikó, Peru, Brazília, valamint Ecuador voltak. Ezekre az országokra egyaránt jellemző, hogy súlyosan bünteti a legkisebb kábítószerrel összefüggő szabályszegéseket is. Ezt az is mutatja, hogy a hatályos ecuadori drogszabályozás értelmében egy gyilkosság miatt elítélt vádlott korábban szabadulhat a börtönből, mint akit kábítószerrel való kereskedelem miatt ítélték el. E meglehetősen szigorú törvényi szabályozásokat csupán néhány évtizeddel korábban vezették be a régió országaiban, amikor az Amerikai Egyesült Államok befolyása egyre erősebbé vált a régióban, és felszólították az akkori politikai rezsimeket, hogy minden tőlük telhető módszerrel igyekezzenek visszaszorítani a kábítószer-kereskedelmet. A politikai vezetés azzal számolt, hogy a szigorú szabályok megoldják az aggasztó helyzetet, azonban nem a várt eredményt érték el. Ezek a rendelkezések felettébb hiányosnak mondhatóak, hiszen nincs olyan szintű megkülönböztetés az egyes vétségi fokozatok között, mint a korábban bemutatott magyar jogrendszerben. A vizsgált országokban szinte semmilyen különbséget nem tesznek sem az egyes kábítószer típusok, sem pedig az azokkal összefüggésben elkövetett vétségi szintek között. Ennek okán aránytalanul nagy büntetésekkel is sújthatják azokat a személyeket, akik a kábítószerrel bármilyen összefüggésbe hozhatóak. Csupán valamilyen narkotikum fogyasztása is elég ahhoz, hogy a vádlottat bebörtönözzék annak ellenére, hogy nem kereskedett a szerrel. Ennek eredményeképpen a vádlottak számos esetben töltnek el hosszú időt a büntetésvégrehajtási intézményekben még azt megelőzően, hogy ügyük eljutna a bírósáig. Ez a börtönök túlszűfolttségét okozza, azt nem is említve, hogy más vétséget elkövetőkkel ellentétben csak korlátozottan, de inkább semmilyen formában nem juthatnak előnyhöz a tárgyalásuk, ill. büntetésük alatt.⁸

A törvényhozók ezektől a szabályoktól azt remélték, hogy így majd sikerülhet visszaszorítani a kábítószer-előállítás, valamint -kereskedelmet egyaránt. A tanulmány azonban kimutatta, hogy leggyakrabban olyan személyeket börtönöznék be, akik a kartellek ranglétrájának legalján állnak és könnyedén pótolhatóak. Olyan utcai futárok,

⁸ Metaal, Pien; Youngers, Coletta (szerk.) (2009): Systems overload. Drug laws and prisons in Latin America, TNI and WOLA, Washington

dílerrek, csempészek kerülnek elsősorban a büntetés-végrehajtás intézményeibe, akik a társadalom leginkább instabil, szegény rétegeiből érkeznek és a munkanélküliség, valamint az alacsony jövedelmek fogságából a kábítószerrel való kereskedelemben látják a kiutat. A vizsgált régióban a népesség túlnyomó része ilyen közegből érkezik, így a kartellek számára nem okoz nehézséget, hogy bebörtönzött drogfutárjait újabbakkal helyettesítse. A hatóságok számára sem jelent előnyt, ha ezeket az illetőket elfogja, mivel ezek a vádlottak az esetek túlnyomó többségében nem tudnak a kartell működéséről hasznos információkkal szolgálni, hiszen ők a működés tekintetében jelentéktelenek.⁹

Ahogy a fentebb bemutatott szabályzásokból is láthatjuk, a kábítószer-kereskedelem egy meglehetősen összetett és komplex tevékenység, mely nem csupán egy eladóból és egy vevőből áll, hanem más használati cikkek gyártásához hasonlóan ezen szerek előállítására is külön iparág épült ki. Azzal a különbséggel, hogy e termékek előállítása és az abban való segédkezés egyaránt illegális és büntetendő, csakúgy, mint a késztermék eladása.

Ebből adódik, hogy a kábítószer-kereskedelem elleni védekezés nem csupán nemzeti feladat, hanem nemzetközi is, ugyanis ezen illegális tevékenység a határokon átnyúló szervezett bűnözés egyik legmeghatározóbb szegmense. Számos nemzetközi szervezet és szakosított intézmény született annak érdekében, hogy nemzetközi szinten is a lehető leghatékonyabban tudjanak fellépni a határokon átvitelő kábítószer-kereskedelem ellen és segítsék az államokat egy egységes drogpolitika kialakítására. Ilyen szervezet például az ENSZ Kábítószer-ellenőrzési és Bűnmegelőzési Hivatala (UNODC), valamint A Kábítószer és a Kábítószer-függőség Európai Megfigyelőközpontja (EMCDDA).

Dolgozatomban az Európai Unió drogpolitikáját is szeretném röviden bemutatni, ugyanis a későbbiekben vizsgálni fogom azt is, hogy a nemzetközi közösség, köztük az Európai Unió hogyan igyekszik a latin-amerikai kábítószer-kereskedelem megfékezésében. Az Európai Unió összesen 27 európai tagállamot tömörít magába, melyekkel számos közös kérdés és probléma esetén igyekszik egybefogott, hatékony politikát kialakítani. Így tett a drogkereskedelem kapcsán is. E területen alkotta meg saját drogstratégiáját, melyen belül a stratégiai intézkedéseken túl operatív intézkedéseket is foganatosít az Unió vezetése. Az EU a korábbi tapasztalatokra alapozva hozta létre a 2021-2025-re szóló drogstratégiáját, ahol egyszerre igyekszik mind az egészségügyi, mind pedig a biztonsági kockázatokat csökkenteni és a következményeket kezelni. Annak

⁹ uo.

érdekében, hogy a stratégia a várt eredményeket hozhassa, a Tanács elfogadott egy olyan cselekvési tervet, mely a maga 85 intézkedésével támpontot és iránymutatást tartalmaz a prioritások irányába. Mindemellett olyan területekre is rámutattak, melyek effektív bevonásával szintén a stratégia végrehajtásának hatékonyságát tudnák növelni. Ezen területek nem mások, mint a koordináció, az irányítás, a végrehajtás; a kutatás és innováció, és végül, de nem utolsósorban a nemzetközi együttműködés szorosabbra fűzése. A stratégia konkrétan három szakpolitikai területet céloz meg: a kábítószer-kereslet, valamint -kínálat csökkentése, valamint a kábítószerekkel összefüggő ártalmak kezelése.

A kábítószer elleni küzdelem egyik legmeghatározóbb ügynöksége a Kábítószer és a Kábítószerfüggőség Európai Megfigyelőközpontja (EMCDDA), mely munkatársai Lisszabonban elemzésekkel és bizonyítékokkal szolgálnak az éppen aktuális helyzet kapcsán. Mellettük még négy fontos uniós ügynökség dolgozik a nemzetközi kábítószer-kereskedelem elleni fellépésben, méghozzá az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (Frontex), az Európai Unió Büntető Igazságügyi Együttműködési Ügynöksége (Eurojust), a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége (Europol), valamint az Európai Unió Bűnüldözési Képzési Ügynöksége (CEPOL).¹⁰

¹⁰ Az Európai Unió Tanácsa (2023) Az EU drogpolitikája elérhető: <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-drugs-policy/> Letöltés dátuma: 2023. 08. 15.

2. A kábítószer-kereskedelem Latin-Amerikában

A kábítószer-kereskedelem a nemzetközi erőfeszítések ellenére továbbra is meghatározó biztonsági kihívás, melynek epicentruma a latin-amerikai régió. Dolgozatom ezen fejezetében e térséget veszem górcső alá. A fejezet fő kutatási kérdése, hogy mi volt az oka annak, hogy e régióban ki tudott alakulni és világszerte fejlődni a kábítószer-kereskedelem. Ezt követően bemutatok olyan droggkartelleket, melyek ezen aspektusból világhírűvé tették a régiót, végül pedig azt a kérdést kutatom, hogy a kábítószer-kereskedelem milyen kapcsolatban áll a szervezett bűnözéssel és a terrorizmussal.

2.1. Miért tudott a régióban kialakulni a kábítószer-kereskedelem?

Ahhoz, hogy megérthessük, miért tudott kialakulni a kábítószer-kereskedelem a régióban, elengedhetetlen megvizsgálni annak történelmét és társadalmi összetételét. A régióban csupán a 19. század óta beszélhetünk önálló államokról, melyeket függetlenségi háborúkkal harcoltak ki maguknak az államok, ezzel vetve véget az ekkor már több mint háromszáz éve tartó európai nagyhatalmi gyarmati uralomnak. Az elhúzódó függetlenségi háborúk során a társadalom teljes mértékben militarizálódott, valamint vidéki milíciák jöttek létre. Ennek eredményeképpen a lakosság számára a hétköznapiok részévé vált az erőszak és a fegyverek jelenléte, mindemellett az említett milíciák társadalomba való integrálása is meglehetősen nehéz feladatot jelentett. E meglehetősen tagolt és indulatoktól forrongó helyzetben nem volt meglepő, hogy a társadalmi és politikai ellentétek egyaránt komoly összetűzésekhez vezettek, melyek során gyakran fegyverhez is nyúltak az ellentétes oldalak.¹¹ A 20. század elején ilyen agresszív és véres összecsapások között rajzolódtak ki az államok határai. Az elkövetkező időszakban ezek a megmozdulások és forrongások visszaszorultak, helyettük a nemzetépítés és a világgazdaságba való bekapcsolódás határozta meg a régió mindennapjait. Azonban ekkor sem tűnt el a fegyveres agresszió teljes mértékben, mely oka nem volt más, minthogy a térségben a nyersanyagok és a természeti adottságok meglehetősen kedvezőek voltak, melyek miatt az egyes nemzetek, valamint kialakult szövetségek fegyveres módon harcoltak. A helyzet csupán a második világháborút követően javult, amikor is lefektették a demokrácia alapjait a régióban, valamint az Amerikai Egyesült

¹¹ Lehoczky Bernadett (2007): Latin-amerikai tendenciák és nemzetközi kockázataik. In: Deák Péter (szerk.): Biztonságpolitikai kézikönyv. Osiris, Budapest, p. 463.

Államok befolyása is kizárólagossá vált ezen a területen, mely egészen a hidegháborúig tartott, amikor is a térség az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió fegyverkezési versenyének egyik kulcsfontosságú helyszíne lett.¹² Ennek eredményeképpen a régióban szovjet-típusú diktatúrák sora jelent meg, melyek létrejöttével nem csupán a szabadságjogok sérültek, de olyan gazdasági krízis sújtotta a régiót, melyre nem volt példa az 1930-as évek nagy gazdasági világválsága óta.¹³ Ekkor már egyre komolyabb biztonsági kihívást jelentett a mélyszegénység, mellyel összefüggésben teret nyert az erőszak, a bűnözés, valamint az illegális kábítószer-kereskedelem, ami ellen a régió államai nem tudtak egy célravezető kábítószer-ellenes politikát megalkotni.¹⁴

Ezek hatására rövidesen megjelent a szervezett bűnözés és a társadalmi erőszak is, melyek a mai napig komoly kihívást jelentenek a régió országaiban. Ezen nem segít az sem, hogy a térségben virágzik a feketepiac, ahol könnyedén hozzá lehet jutni fegyverekhez is. Míg máshol jellemzően csupán a hivatalos rendfenntartó szervek, illetve a megfelelő engedélyekkel és tanúsítványokkal rendelkező személyek vásárolhatják meg ezeket, addig a feketepiacon bárki könnyedén hozzájuthat akár a hivatásos katonaság által használt fegyverekhez is. Ezzel pedig megkönnyítik a szervezett bűnözés és a bűnözőcsoportok helyzetét. Mára olyan jól felfegyverzett, illetve finanszírozott bűnszervezetek tudtak kialakulni, melyek nem csupán a régióban, de kontinenseken átnyúlva Afrikában és Európában is megjelentek. Jelenlétük azonban nem csak a kábítószer terjesztése kapcsán jelent komoly veszélyt, hanem a demokratikus berendezkedést is fenyegetheti, hiszen képesek társadalmi konfliktusokat és fegyveres összecsapásokat generálni. E konfliktusok elégedetlenséghez, káoszhoz és instabilitáshoz vezethetnek, melyek kedvezően és pozitívan hatnak e szervezetek működésére.¹⁵

A kábítószer-kereskedelem virágzásához hozzásegítette a régiót az is, hogy a nemzetközi együttműködés nem tudott időben megalakulni a vizsgált kérdés kapcsán. Az illegális drogkereskedelem miatt meglehetősen sok ellentét alakult ki az Amerikai Egyesült Államok, valamint az Európai Unió között. E nézeteltérések növelték a politikai megosztottságot a kérdés kapcsán és egészen odáig vezettek, hogy mind a stratégia

¹² Anderle Ádám (1998): Latin-Amerika története. Pannonica Kiadó, Budapest, p. 131.

¹³ uo. p. 175.

¹⁴ Lehoczky Bernadett (2007): Latin-amerikai tendenciák és nemzetközi kockázataik. In: Deák Péter (szerk.): Biztonságpolitikai kézikönyv. Osiris, Budapest, p. 470.

¹⁵ ICG: Latin American Drugs I: Losing the Fight - Latin America Report N°25, 14 March 2008b - Executive summary. elérhető: <https://www.refworld.org/pdfid/47da746e2.pdf> Letöltés dátuma: 2023.08.15.

megalkotása, mind a végrehajtása sokáig váratott magára. Ez a bizonytalan és indulatokkal átítatott szituáció azonban kedvezett a drogkereskedelemnek a régióban. Ez egyet jelentett azzal, hogy nem tud a nemzetközi közösség egy egységként fellépni a probléma ellen, tehát nem is tudnak áttörő sikereket elérni a területen.

Bár egyre hevesebb harc folyik az illegális drogkereskedelemmel szemben, ennek ellenére a kábítószer-termelés egyre csak növekszik. A drogkartellek tanulnak korábbi hibáikból és könnyen alkalmazkodnak új helyzetekhez. Ennek köszönhetően gond nélkül tudnak nem csupán Latin-Amerikában, de az Egyesült Államokban, valamint Európában is új piacokat elérni, mindezt úgy, hogy felkutatásuk meglehetősen nehéz, szinte lehetetlen a hivatásos szervek számára. Ahogyan az Európai Unió kábítószer-ellenes stratégiája kapcsán is említettem, a legfőbb cél a kábítószer előállításának, valamint a késztermék keresletének és kínálatának csökkentése. Azonban a nemzetközi szereplők nem jutnak e kérdések kapcsán konszenzusra, mely tovább gyengíti az együttműködést. Amellett, hogy a kereslet csökkentése kapcsán kimondottan sikertelennek mondhatóak a stratégiák, tovább nehezíti a helyzetet, hogy a latin-amerikai politikai vezetés jóformán szemet huny a drogfogyasztás fölött, mely szintén gátolja a stratégiák sikerességét.¹⁶

Azokat a tendenciákat is érdemes kiemelni, melyek a kábítószer szállítására hatnak. A tranzitországgként működő Venezuela egyre fontosabb szerephez jut, melynek oka, hogy a kolumbiai kábítószer innen jut el közvetlenül Nyugat-Afrikába, majd onnan Európába, valamint Mexikón, illetve a Karib-térségen keresztül az Amerikai Egyesült Államokba, hiszen ezek az útvonalak jóformán ellenőrizhetetlennek számítanak. Itt könnyedén bejuthatnak az illegális rakományok a kartellek által megcélzott piacokra.¹⁷

2.2. A kábítószer-kereskedelem kapcsolata a terrorizmussal

A korábbi fejezetekben bemutatásra került, hogy a kábítószer-kereskedelem milyen komplex „iparág”. Ez azonban gyakorta összefonódik más, törvénytelen és erőszakos tevékenységekkel. Ezek közül az egyik, melyet fontosnak tartok kiemelni, nem más, mint a terrorizmus. E tevékenységet számos módon definiálhatjuk, azonban úgy vélem, hogy az Egyesült Királyság kormánya által megalkotott terrorizmus-definíció meglehetősen jól leírja ezt a jelenséget. E szerint a terrorizmus *„személyek vagy anyagi javak elleni súlyos erőszak alkalmazása vagy azzal való fenyegetés valamely politikai, vallási vagy*

¹⁶ uo. p. 33.

¹⁷ uo. pp. 1-2.

ideológiai cél elérése érdekében”¹⁸. A terrorizmus napjaink egyik legmeghatározóbb és legsúlyosabb globális biztonsági kihívása. A világ minden kormánya és nemzetközi szervezete elítéli és fellép e jelenség ellen. A terrortámadások meglehetősen súlyos következményekkel járhatnak, melyre tökéletes példaként szolgál a 2001. szeptember 11-i New York-i terrortámadás, ahol a World Trade Centerbe irányítottak a terroristák két általuk eltérített repülőgépet. A tragédia nem csupán emberáldozatokat követelt, de hosszú távú gazdasági és politikai károkat is okozott.

A terrorista szervezetek előszeretettel működnek együtt más illegális bűnszervezetekkel, pl. a kábítószer-kereskedelemben részes kartellekkel. A terrorista szervezetek működésének egyik legfontosabb eleme a meghatározó pénzforrás rendelkezésre állása. Éppen ezért nem is meglepő, hogy a terrorizmus elleni harc egyik legfontosabb lépése ezen szervezetek pénzforrásainak felkutatása és befagyasztása. Bár számtalan módszert alkalmaznak ezek a szervezetek, hogy pénzforráshoz jussanak, mégis egyre szorosabb a kapcsolat a kábítószer-kereskedelemmel. Ennek kapcsán terjedt el az ún. narko-terrorizmus jelenség. Ahhoz, hogy a terrorista mozgalmak elérhessék céljaikat és kivitelezni tudják agresszív merényleteiket, hatalmas mennyiségű pénzre van szükségük, melyhez meglehetősen rövid idő alatt tudnak hozzájutni. Ekkor igazán nagy segítség lehet az a pénz, melyet az illegális kábítószer-kereskedelemből szereztek, hiszen ezeknek a tranzakcióknak nincs hivatalos nyoma, valamint a szegény, illegális szerektől függő vásárlók biztosítják a folyamatos keresletet, ezáltal bevételt is. A világhírű al-Kaida nevű terrorszervezet is felismerte a gyors pénzszerzés ezen módszerét, ezért becsatlakozott az ópiumkereskedelembé, amelyből befolyt összeg a szervezet túlnyomó részét biztosítja.¹⁹

A korábban említett narko-terrorizmus jelenség a kábítószer-kereskedelem és terrorizmus összefonódását jelöli. Akkor beszélhetünk erről, amikor terrorista cselekedeteket olyan bűnszervezetek hajtanak végre, amelyek szoros kapcsolatban állnak a kábítószer-kereskedelem bármely aspektusával, legyen az az előállítás, a csomagolás, a terjesztés vagy akár ezek együttese. Azonban azok a terrorista szervezetek is ide sorolhatók, akik a kábítószer-kereskedelemből származó bevételt csupán terrorista magatartásuk és cselekedeteik finanszírozására használják fel.

¹⁸ Townsend, Charles (2003): A terrorizmus. Magyar Világ Kiadó, Budapest, p. 11.

¹⁹ Kőszegvári Tibor (2003): A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai. ZMNE Egyetemi jegyzet, Budapest

A latin-amerikai régióban négy fő szervezetet érdemes kiemelni, melyek a narko-terrorizmus jelenségében meghatározó szereppel bírnak:

- 1) Kolumbia Forradalmi Fegyveres Erői (FARC),
- 2) Kolumbiai Egyesült Önvédelmi Erők (AUC),
- 3) Kolumbiai Nemzeti Felszabadító Hadsereg (ELN),
- 4) Fényes Ösvény (Sendero Luminoso), mely tevékenységét a fenti hárommal ellentétben Peruban végzi.²⁰

A terrorizmussal való szoros kapcsolaton túl érdemes említést tenni a kábítószer-kereskedelem és a szervezett bűnözés kapcsolatáról is. A szervezett bűnözés a társadalom egyfajta alrendszerét, az ún. alvilágként elhíresült társadalmi réteget rejti magában. Ebben az alrendszerben dolgoznak és tevékenykednek többek között a bűnszervezetek, a feketepiac, és az ún. darkweb, ahol olyan illegális tevékenységek folynak, melyeket szigorúan büntetnek a hivatalos hatóságok. Ezen alrendszerre jellemző a mérhetetlen agresszió, a visszakövethetetlen (általában hatalmas mértékű) pénzmozgások. A szervezett bűnözés keretein belül nem csak pl. a kábítószer-kereskedők munkálkodnak, hanem mindenki, aki valamilyen illegális tevékenységet folytat. A drogkereskedelmen kívül ki lehet még emelni a maffiát, csempészeket, akár embercsempészeket, gerillacsoportokat is. A rendszer egy meglehetősen zárt és jól működő struktúra alapján van felépítve, melyen belül meglehetősen nehéz a hivatalos szerveknek a bűnszervezetek tagjait felkutatni, a legegyszerűbb, ha a pénzmozgásokat követik.²¹

A szervezett bűnözés keretein belül bizonyos „iparágak” könnyedén együtt tudnak dolgozni. A kábítószer-kereskedelem kapcsán kézenfekvő a csempészekkel való együttműködésre gondolni, ugyanis sok esetben a kábítószer nem az adott bűnszervezet erre kijelölt tagjai csempészik át az országhatárokon, hanem erre megbízott emberek. Az Amerikai Egyesült Államokban gyakran előfordul, hogy a reptereken a csempészek akár testnyílásaikba rejtik el a kábítószeret abban reménykedve, hogy a határellenőrzésen átjutnak. Erre a feladatra általában nem a kábítószer értékesítő személyek vállalkoznak, hanem sok esetben egy ismeretlen, nehéz anyagi helyzetben álló egyén, aki elfogása esetén sem tud igazán érdemi információval szolgálni a bűnszervezetek kapcsán.²²

²⁰ Szaniszló József (2005): Nemzetközi terrorizmus 1.-3. rész, Szakmai közlemények – a Katonai Biztonsági Hivatal Tudományos Tanácsának kiadványa, 2005. évi 1. szám, pp. 5-20.

²¹ FBI Law Enforcement (1987): Narco-Terrorism. Bulletin, 6(11), pp. 24-27.

²² uo.

Ebből adódik, hogy a szervezett bűnözés nem csupán államhatárokon belül, de azokon átívelően, globálisan tud működni. A világelső droggkartelleknek a Föld számos pontján és országában élnek kapcsolattartóik, akik akár egyfajta „kihelyezett helyi képviselőként” is működhetnek. A kartellek rendkívül kiterjedt hálózati rendszerrel rendelkeznek, melynek segítségével zavartalanul el tudják juttatni az illegális szert a célállomásra. A hálózati rendszer részesei nem csupán a szer csempészését és adás-vételét tudják könnyedén lebonyolítani, de tökéletesen ismerik azokat az útvonalakat és határátkelőket, ahol a rakományt nem fogják ellenőrizni a hivatalos szervek. A kapcsolati háló további különlegessége, hogy a legtöbb egyén nem ismeri a megbízóját vagy az adott szervezetet, akinek a termékét szállítja, csupán az adott feladat elvégzéséhez szükséges minimális információval rendelkezik. Ennek oka nem más, minthogy, ha esetleg a hatóságok lefoglalnák az árut és őrizetbe vennék az adott személyt, az ne tudjon részletes információkkal szolgálni a bűnszervezet pontos működéséről.²³

A szervezett bűnözés azonban olyan lehetőségeket is megnyit annak részesei számára, mint a feketepiac, ahol szinte bármilyen fegyverhez és eszközhöz könnyedén hozzájuthatnak. A fegyverek segítségével fent tudják tartani az agressziót és a fegyelmet, de a speciális eszközök beszerzése további lehetőségeket nyújthat számukra. Nem egyedi eset, hogy a hivatalos szervek olyan alagutakat fedeztek fel, ahol a kábítószer akár határokon átívelően tudták feltűnés nélkül csempészni. Az ilyen ásatások és alagutak elő- és elkészítése azonban nem csupán speciális eszközöket, de speciális tudást is igényel, melyre hivatalos keretek között nem tehettek volna szert.

Ahogy már említettem a kartellek előszeretettel alkalmaznak agresszív módszereket céljaik elérésében, melyek közé tartozik többek között az emberrablás, verések és akár a kínzás is. A latin-amerikai kábítószerrel együtt terjed a kartellek működésének példája is, így annak mintájára az erőszakos szervezetek is egyre gyarapodnak.

Itt érdemesnek tartom kiemelni a korrupció jelenségét is. A latin-amerikai országokban különösen komoly probléma, mely meglehetősen megnehezíti a kábítószer-kereskedelem elleni harcot. Annak érdekében, hogy a kábítószer-kereskedők nagyobb szabadsághoz juthassanak, számos hivatásos szerv vezetőjét és köztisztviselőket is pénzzel kínálják, melyért cserébe az adott személyeknek csupán szemet kell hunyniuk bizonyos illegális tevékenységek felett, vagy segíteniük kell eltusolni azt, ha szükséges. A határokon is gyakran állhatnak ilyen korrump tisztok, akik egy bizonyos összeg fejében

²³ uo.

nem vizsgálják az átmenő szállítmányt, ezzel pedig átengedik azt egy másik országba. Természetesen, ahogyan a kábítószerrel való kereskedés, az annak terjesztésében való segédkezés is szigorúan büntetendő, így, ha rá tudják bizonyítani az adott egyénre, hogy ellenszolgáltatásért cserébe pénzt fogadott el, az akár börtönbüntetéssel is járhat. Arra azonban meglehetősen csekély az esély, hogy ilyen miatt a régióban valakit jogszerűen számonkérjenek, ugyanis a térségben a korrupció mértéke kimagasló. Ez azt jelenti, hogy a hivatásos szerveken kívül, a főbb köztisztviselők, politikusok, sőt akár a törvénykezés magas rangú képviselői is érintettek lehetnek a vizsgált kérdésben.²⁴

Megállapítható tehát, hogy az illegális kábítószer-kereskedelem nem csupán önmagában veszélyes és meghatározó illegális tevékenység, de számos, globális szinten jelentkező biztonsági kihívással is összefügg és súlyosbítja azokat.

2.3. Híres kartellek bemutatása

Ahogyan láthattuk, a kábítószer-kereskedelem és az azzal foglalkozó bűnszervezetek meglehetősen komplex szervezetek, szerteágazó tevékenységi körökkel. Annak érdekében, hogy ezt a jelenséget még jobban tudjam szemléltetni, a dolgozatom következő részében röviden bemutatok néhány híres droggartellt, melyek működése az egész világ kábítószer-kereskedelmére kihatott.

Az első kartell, mellyel foglalkozom, nem más, mint a Medellín kartell, mely talán a mai napig a világ leghíresebb és legmeghatározóbb szervezete. A kartell 1972-ben alakult meg Kolumbiában, Medellín városában. A kartell vezetője Pablo Escobar volt, akinek népszerűsége 1993-ban bekövetkezett halála óta töretlen, olyannyira, hogy azóta számos sorozat, film, valamint könyv született életéről vagy merített belőle inspirációt.²⁵

A kartell megalakulása idején a szervezet célja csupán egy csempészhálózat kialakítása volt, azonban az évtized második felében elkezdtek a kábítószer-kereskedelemmel foglalkozni. A vezető segítségével meglehetősen gyorsan nemzetközi vizekre evezhettek, olyannyira, hogy Escobarnak hála a kokaint már az Egyesült Államokba szállították, majd árulták - eleinte New York, majd Miami utcáin. Az is

²⁴Transparency International Hungary (2022) elérhető: <https://web.archive.org/web/20070517045811/http://www.c3.hu/~tihun/hun/corr/corr.htm#> Letöltés ideje: 2023.10.12.

²⁵ Tikkanen, Amy (2023): Pablo Escobar elérhető: <https://www.britannica.com/biography/Pablo-Escobar> Letöltés ideje: 2023.10.12.

mutatja, hogy milyen mértékűnek bizonyult a kereslet az illegális szerre, hogy a következő évtized elejére már több kokaint exportált az ország külföldre, mint kávé.²⁶

Ahogy korábban már említettem, a latin-amerikai régióban a fegyveres összecsapások mindennaposnak számítottak. Ennek egyik formája az ún. gerilla-csoportok elleni harc volt. Ezek olyan, általában civilekből és önkéntesekből álló erőszakos katonai szervek voltak, melyek valamely cél elérése érdekében alakultak meg. E csoportok bizonyos részére jellemző volt, hogy ki akarták sajátítani a földeket és azokon kizsákmányolni, dolgoztatni a szegény társadalmi rétegeket, ezáltal bevételhez jutni.²⁷

Pablo Escobar és kartellje ekkorra már olyannyira meghatározó szereplővé vált, hogy olyan résztvevőkkel együtt volt hivatalos a kartell egy találkozóra, mint a kolumbiai törvényhozás és hadsereg, az ország kisiparosai és marhatenyésztői, valamint a Texas Petroleum. E találkozó eredményeképpen született meg 1982-ben a MAS, avagy Halál az emberrablókra nevű félkatonai szervezet, mely fellépett a kizsákmányoló, emberrabló gerillák ellen, ezáltal megvédve saját érdekcsoportjukat, az eliteket.²⁸

Egy évvel a MAS megalapítását követően megalakult a Közép Magdalénai Földművesek és Mezőgazdászok Szövetsége (ACDEGAM). E szövetség legfőbb feladata a kartell logisztikájának menedzselése, a külvilággal és a médiával való kapcsolatteremtés, illetve az illegális tevékenységek számára jogi fedőszervezet biztosítása volt. A szervezet olyannyira jól működött, hogy hidakat, egészségügyi központokat, sőt még iskolákat is létesített, ahol a gyermekeket az antikommunizmus és a hazafiasság szellemében nevelték. A szervezet az elit érdekeit figyelte és minden olyan erőt igyekezett háttérbe szorítani, amely a szegények és a munkások pártját védte volna. Ahogy egyre gyarapodott a szervezet bevétele, a szociális oldal és projektek támogatása szinte azonnal abbamaradt és minden forrást a MAS fejlesztésére fordítottak. Ennek eredményeképpen a MAS rengeteg modern fegyvert, repülőgépet, helikoptert tudott vásárolni és olyan kommunikációs központot kiépíteni, amely az állami távközlési hivattal együtt működött. A félkatonai szerv fejlettségét jól mutatja, hogy olyan külföldi katonai oktatók tartották a kiképzéseket és továbbképzéseket, akik a legfejlettebb

²⁶ Chernick, Marc (1998): The Paramilitarization of the War in Colombia. NACLA Report on the Americas, 31(5), pp. 28-33.

²⁷ uo.

²⁸ Hristov, Jasmin (2009): Blood and Capital: The Paramilitarization of Colombia. Ohio, Ohio University Press, pp. 65-68.

hadiiparral és hadsereggel rendelkező országokból érkeztek, pl. az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, vagy akár Izrael.²⁹

A „kokainkirályként” elhíresült Pablo Escobar az 1980-as évek végére olyan mértékű vagyont tudott felhalmozni, mellyel a világ hetedik leggazdagabb emberévé vált. Ekkorra már az egész világ kokainellátmányának mintegy 80%-a az ő, ill. a Medellín kartell keze alatt összpontosult, mely lehetővé tette, hogy napi szinten mintegy 15 tonna kokaint tudjon az Egyesült Államokba csempészni. A kartell bevételeit jól szemlélteti, hogy a működésük csúcspontján már nem tudták olyan gyorsan tisztává és legálissá fordítani a kokainból származó bevételeiket, amilyen gyorsan beérkezett. Ezért a bevétel 10%-át, mely hozzávetőlegesen évi 2 milliárd amerikai dollárt jelentett, veszteséggént leírták és megszabadultak tőle.³⁰

A virágzó drogereskedelem és a kartell térnyerése természetesen feltűnt a kolumbiai kábítószer-ellenes rendőrség számára is, akik 1984-ben felszámoltak egy fontos ültetvényt és a hozzá tartozó üzemet. A latin-amerikai helyzetet jól bemutatja, hogy a kartell válasza nem volt más, minthogy lefizetett bérgyilkosok segítségével kivégezték az ország igazságügyi miniszterét. A kormány ennek hatására háborút indított a kábítószer-kereskedelem ellen. Tekintve, hogy Escobarnak komoly befolyása volt az ország vezetésében is, így igyekezett a két oldalt közelíteni egymáshoz. Ez azonban sikertelennek bizonyult, mely azt eredményezte, hogy a kartell már nem tudta a korrupció és a pénz segítségével elérni céljait, hanem erőszakhoz kellett folyamodnia, mely eredményeképpen az utcákon eluralkodott a terror és a pánik.³¹

A kialakult súlyos helyzetet végül az Egyesült Államok bevonása oldotta meg. A Szövetségi Drogellenes Csoport feladata lett a Medellín kartell tevékenységének és tagjainak megfigyelése. A bizonyítékok beszerzése, majd a vádemelés után hajtóvadászat indult a kartell minden tagja ellen. A kartell 1993-ban szűnt meg, miután összes résztvevőjét bebörtönözték, vagy a harcok közepette likvidálták.³²

A kolumbiai Medellín kartell mellett kitérek még a mexikói Sinaloa kartellre, mely a mai napig működik és mára az ország egyik legrégebbi kartelljének számít. A Sinaloa

²⁹ Simons, Geoffrey (2004): Colombia: A Brutal History. Saqi Books, London, p. 56.

³⁰ Portfolio (2016): 10 abszurd tény Pablo Escobar vagyonáról elérhető: <https://www.portfolio.hu/short/20160926/10-abszurd-teny-pablo-escobar-vagyonarol-237853> Letöltés ideje: 2023.08.18.

³¹ Simons, Geoffrey (2004): Colombia: a brutal history. Saqui Books, London, pp. 50-60.

³² The Drug Enforcement Administration: History 1990-1994. elérhető: https://www.dea.gov/sites/default/files/2021-04/1990-1994_p_67-76.pdf Letöltés ideje: 2023.10.18.

kartell vizsgálata során egészen 1982-ig kell visszanyúlni, amikor is megalakult az ország első mai értelemben vett kábítószer-kereskedő szervezete, a Guadalajara kartell. Ez a szervezet – mely 1989-ben meg is szűnt, amikor annak vezetőjét, a korábbi hivatásos rendőr Miguel Felix Gallardot egy DEA (Drug Enforcement Administration) ügynök, Enrique Camarena megkínzásáért, valamint megöléséért elítélték – adta meg az alapját a mexikói droggartelleknek. Miután darabjaira hullott a szervezet, annak régi tagjaiból több új kartell, köztük a Sinaloa kartell született meg. A következő évtizedek pedig e kartellek egymással folytatott véres harcaival teltek, amíg 2006-ban a Calderón elnök által vezetett kormány háborút nem hirdetett e szervezetek ellen. Bár az összecsapás a kormány szempontjából sikeresnek volt mondható abból a szempontból, hogy a klasszikus, nagy kartellek egyre inkább visszaszorultak, azzal azonban nem számoltak, hogy helyükbe közel 80 új, kisebb kereskedő csoport alakult országszerte.³³

A Sinaloa kartellt 1988-ban alapította Héctor Luis Palma Salazar, valamint Joaquín Guzmán Loera, aki az El Chapo, azaz „A Köpcös” néven vált ismertté. Guzmán tapasztalatait Gallardo mellett szerezte, akinek nem csupán „logisztikai vezetője” volt a kartellben, de jobb keze is. A Sinaloa kartell alakulását követően meglehetősen rövid időn belül az ország legmeghatározóbb kábítószer-kereskedő szövetségévé nőtte ki magát. A szervezet világszerte több mint 50 országban volt jelen a 2000-es évek elején, majd a következő évtizedben már a világ kábítószer-kereskedelmének mintegy 60%-át ők bonyolították le, ami éves szinten több mint 3 milliárd amerikai dollárt jelentett számukra. A kartell alakulásakor marihuána, valamint kokaincsempészet jelentette a szervezet fő tevékenységét, amely időközben kibővült, és már olyan illegális szerek kereskedelmével is foglalkozik, mint a heroin, metamfetamin, ill. fentanil.³⁴

A szervezet sikerét és vezető szerepét azonban a Medellín kartellhez hasonlóan vezetői, különös tekintettel Guzmán vívta ki. El Chapo felismerte a félelem fontosságát, azaz rájött arra, hogy fennmaradásán túl a sikerhez vezető út nem más, minthogy féljenek tőlük. Ehhez pedig erőszakot kellett alkalmazniuk. Kegyetlenségüket szemlélteti az az 1992-es merénylet, melyet a vetélytárs Tijuana kartell találkozáján követtek el. Ekkor 9

³³ Mahadevan, Prem (2011): A war without principals.: Narco-violence in Mexico. Research Institute For European And American Studies (RIEAS) Research Paper No. 150

³⁴ Dhillon, Uttam (szerk.) (2018): 2018. National Drug Threat Assessment. U.S. Department of Justice, Drug Enforcement Administration. Washington

fő vesztette életét a kartellből, miután Guzmán 40 fegyveres támadót küldött a találkozóra.³⁵

A szervezet vizsgálata során hamar egyértelművé vált nem csupán a mexikói, de az amerikai hivatásos szervek számára is, hogy a kartell működésében Guzmán milyen meghatározó szerepet tölt be, így hamar el is kezdték az ellene folyó vizsgálatokat. Börtönbe élete során először 1993-ban, egy évvel az említett merényletet követően került. Ezután két testvére vette át a szervezet irányítását egészen 2001-ig, amikor is Guzmán megszökött a börtönből. Ekkor ismétlen a kartell élére állt egészen 2014-ig, amikor szökését követően 13 évvel rátaláltak a hatóságok és ismétlen börtönbe zárták. A drogbáró 2001-hez hasonlóan ismét sikeres szökést hajtott végre 2015-ben, ám ezt követően meglehetősen gyorsan, 2016 elején elfogták. Ezután azonban egy évvel az ismételt bebörtönzését követően Mexikó az Amerikai Egyesült Államok kérésére kiadta az amerikai hatóságoknak, ahol jelenleg is életfogytig tartó büntetését tölti.³⁶

A korábban bemutatott Medellín kartell a vezére, Pablo Escobar halálát követően megszűnt. A Sinaloa kartell azonban vezetője bebörtönzése ellenére továbbra is működik. Guzmán lecsukásakor a kartell irányítását Ismael Zambada García, ill. Guzmán fiai vették kezükbe. A kartell mai napig meghatározó befolyását bizonyítja, hogy a mexikói hatóságok őrizetbe vették 2019-ben „A Köpcös” egyik fiát, Ovidio Guzmán Lópezt, aki ekkor már a kartell vezetője volt. Erre a kartell tagjai példátlan ellenállásba kezdtek Culiacán városában és nehézfegyverekkel felszerelt tagok lepték el a várost, ahol a hivatalos szerveken túl a civil lakosságra is rátámadtak. Annak érdekében, hogy az ország vezetése véget vessen a súlyos támadásnak, azonnali hatállyal szabadlábra helyezték az őrizetbe vett Lópezt.³⁷ A drogbárót ezt követően ez év januárjában tartóztatták le és jelenleg is folyik az Amerikai Egyesült Államok kérelmének elbírálása, amely „A Köpcöshöz” hasonlóan, fiát is saját börtönében kívánja fogva tartani.³⁸

Bár a szervezet a mai napig működik, egyre komolyabb vetélytársakkal kell szembenéznie, melyek közül az első számú kihívó a korábban a szervezetből 2010-been kivált Jalisco Új Nemzedék Kartell, mely ezt követően dinamikus fejlődésnek indult. A szervezet helyzetét tovább rontja a már korábban említett harc a kormánnyal, melynek

³⁵ InSight Crime (2021): Sinaloa Cartel elérhető: <https://insightcrime.org/mexico-organized-crime-news/sinaloa-cartel-profile/> Letöltés ideje: 2023.08.30.

³⁶ uo.

³⁷ uo.

³⁸ Buschschlüter, Vanessa (2023): Ovidio Guzmán: US asks Mexico to extradite El Chapo's son. BBC News. elérhető: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-64797073> Letöltés ideje: 2023.08.30.

eredményeképpen a „klasszikus” drogkartellek ideje leáldozni látszik az országban. Helyükre pedig a kisebb, ambiciózus szervezetek lépnek.³⁹

³⁹ InSight Crime (2021): Sinaloa Cartel elérhető: <https://insightcrime.org/mexico-organized-crime-news/sinaloa-cartel-profile/> Letöltés ideje: 2023.08.30.

3. A kábítószer-kereskedelem által leginkább érintett latin-amerikai országok

A washingtoni Külügyminisztérium 2022-ben közzétette a Nemzetközi Kábítószerellenőrzési Stratégiai Jelentést. Ebben a régió 22 országa közül Kolumbiát, valamint Bolíviát emelték ki, mint a kábítószer-termelésben, valamint -kereskedelemben elsődlegesen érintett államokat. A jelentés az abban szereplő országokat egyesével elemzi, mely keretein belül vizsgálja, hogy a nemzetközi kábítószerpiacon milyen szerepe és jelentősége van az adott államoknak, valamint kitér arra is, hogy az adott ország politikai vezetése hogyan próbálja megoldani a helyzetet.⁴⁰

3.1. Bolívia

Bolívia a fent említett washingtoni jelentés alapján a kokaintermelés és -előállítás szempontjából a világon a harmadik helyet foglalja el, kereskedelem tekintetében azonban fontos kiemelni, hogy nem kizárólag saját termelésű kábítószert exportál. A bolíviai kábítószerexport elsősorban a latin-amerikai régióra, ill. Európára és Afrika nyugati országaira összpontosul, ahová a brazil kikötőkön keresztül tudják eljuttatni szállítmányaikat.⁴¹

Az ország vezetése meglehetősen visszafogott módon próbálja ellenőrzése alatt tartani az illegális kokaintermesztést. A 2015-ös év folyamán összesen 39 olyan repülőgépet foglaltak le a hatóságok, melyekkel drogot csempészték a határon túlra. Egy évvel később ez a szám 11-re redukálódott, mindemellett pedig 24 olyan illegálisan létesített leszállópályát számoltak fel, melyeket szintén a csempészethez használtak.⁴² A kormány egyik oka, ami miatt nem lép fel olyan agresszíven a kokaintermesztés ellen nem más, minthogy e tevékenységnek komoly hagyományai vannak az országban, melyek nem az illegális, káros szerek előállítására irányultak. Bolívia területén léteznek olyan koka ültetvények, ahol ellenőrzött, legális módon termesztetik a növényt a termelők. A kormányzat elsődleges stratégiája, hogy ezeket a hagyományos termelőket tárgyalások

⁴⁰ International Narcotics Control Strategy Report 2022 (United States Department of State Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs, 2022), I. kötet, pp. 75–78.

⁴¹ uo

⁴² uo.

útján maga mellé állítsa, ezáltal elérve azt, hogy az illegálisan termesztett növényeket kipusztíthassák.⁴³

Az illegális termesztés mellett az ország vezetése a kereskedelemmel összefüggő bűncselekmények visszaszorításán is dolgozik. A Különleges Kábítószer-ellenes Rendőri Erő (FELCN) feladata az illegális kábítószer-előállítás, -kereskedelem, valamint pénzmosás büntetőjével kapcsolatos bűntettek vizsgálata. Tekintve, hogy a világ harmadik legnagyobb koka-termelő országáról beszélünk, meglepő lehet a tény, hogy ez a szerv, mely ezen illegális tevékenység ellen harcol, csupán 1600 fős állománnyal rendelkezik. A FELCN által végrehajtott műveletekről a Társadalom-védelmi Államtitkárságnak számolnak be, akik megtehetik a további szükséges lépéseket, melyek között szerepel, hogy a hozzájuk tartozó Egyesített Ültetvényfelszámolási Művelési Csoport saját kezűleg irtja ki, majd semmisíti meg az illegálisan termesztett cserjéket.⁴⁴

A FELCN mellett működik a Kábítószercsempészség elleni Integrált Küzdelem Végrehajtó Egysége (UELICN) is. A szervezet azonban elsősorban támogató funkciót tölt be, mely keretein belül azokat a kábítószer-elleni harcra kijelölt és biztosított eszközöket kezeli, melyeket az állam a központi költségvetésből elérhetővé tett. Mindemellett operatív, művelési, valamint logisztikai támogatást és segítséget nyújt a FELCN műveletei számára.⁴⁵

A kormányzat 2016-ban elfogadott egy stratégiát, melynek legfőbb célkitűzése az illegális kábítószer-kereskedelem, valamint -csempészet visszaszorítása a kokacserje indokoltnál és szükségesnél nagyobb volumenű termesztésével együtt. A stratégia azonban meglehetősen ellentmondásos volt, mivel a kormány látszólagos módon felveszi a harcot az illegális kábítószer-kereskedelemmel, ill. -termesztéssel, valamint az ezzel foglalkozó bűnszervezetekkel. A hivatalosan ellenőrzött, hagyományos célokra történő kokatermesztést azonban továbbra sem tiltja, sőt támogatja azt. A kormány a termőföldek növelését segítette, valamint engedélyezte, hogy országszerte közel 20 ezer hektárra növeljék a korábbi 12 ezer hektáros termőterületek méretét. Felmerül a kérdés, hogy ezt a növelést mi indokolhatja. A kormány szerint olyannyira megnövekedett a belföldi hagyományos felhasználásra irányuló kereslet, hogy azokat a korábbi termőterületek nem tudták már kiszolgálni.⁴⁶ A valódi választ véleményem szerint azonban a bolíviai

⁴³ uo.

⁴⁴ uo. 89.

⁴⁵ UELICN honlapja elérhető: <http://www.uelicn.gob.bo/misionvision.html> Letöltés ideje: 2023.10.12.

⁴⁶ uo. 90.

korruptió adhatja meg. Az országot 2006 és 2019 között Evo Morales vezette, aki a fent taglalt intézkedéseket is életbe léptette. Moralesről azonban fontos kiemelni, hogy a Chapare régióban található kokalevél-termelői szövetségének is az elnöke, tehát komoly érdekeltsége van a kokatermesztésben. Ennek fényében nem meglepő, hogy a hagyományos, hivatalos termesztési módot támogatta politikája során. Abban az esetben ugyanis, ha túl szigorúan lép fel a kérdés kapcsán, azzal saját magának is meglehetősen komoly károkat okozhatott volna. Ezt a feltevést alátámaszthatja, hogy az akkori elnök jóformán tudomást sem vett azokról a javaslatcsomagokról, melyeket az Amerikai Államok Szervezetének Amerikaközi Kábítószerrel való Visszaéléseket Ellenőrző Bizottsága tett számára annak érdekében, hogy visszaszoríthassák az illegális tevékenységeket az országban. Tekintve, hogy a nagy volumenű kokatermesztést a kereslet növekedésével igazolták, így biztosítani kellett volna egy olyan mechanizmust, amely során lehetőség nyílna arra, hogy ellenőrizzék a pszichotróp szerek, valamint a kábítószeresek legális orvosi alkalmazását. Ez azonban a mai napig nem működik, így lehetetlen ellenőrizni, hogy hány esetben alkalmaznak illegális szereket az országban.⁴⁷

A Bolíviában uralkodó helyzetet tovább súlyosbítja a korruptió, mely a politikai szférán túlmenően a katonai és rendőri szerveket is áthatja. A Transparency International 2022-es korruptió észlelési indexe szerint az ország 31-es pontszámot kapott, azon a skálán, ahol a 0 a korrupt, a 100 pedig a korruptiómentes véleményt tükrözi. Az értékelést szakértők és üzletemberek közszférában tapasztalható korruptióról alkotott véleményére alapozzák. Az elért pontszám alapján Bolívia így a 126. helyen állt a vizsgált 180 ország közül.⁴⁸ A korruptió a társadalom minden szegletét áthatja, köztük a vámhatóságot is. Ez több részből tevődik össze, melyek közül a vámőrség az egyik legérintettebb a korruptió vádjai tekintetében. Annak érdekében, hogy vissza tudják szorítani a jelenséget a központi vezetés ún. tanútollat helyezett üzembe. Ezek olyan miniatűr kamerával és mikrofonnal ellátott tollak, melyek a teljes kép- és hanganyagot tárolják, melyet használójuk műszakjában rögzítettek. A tollak segítségével a bolíviai hatóságok abban bíznak, hogy az eszközök segítségével bizonyítékokat találhatnak a megvesztegetésekre, ill. kísérletekre, valamint ezáltal mind az export, mind pedig az import ellenőrizhető lesz.⁴⁹ Véleményem szerint ezek a tollak minimális javulást hozhatnak, hiszen nem

⁴⁷ uo. 91

⁴⁸ Transparency International (2022): Corruption Perceptions Index 2022 elérhető: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022> Letöltés ideje: 2023.10.12.

⁴⁹ MTI (2012): Tanútollal harcolnak a korruptió ellen Bolíviában https://hvg.hu/shake/20120618_tanutoll_bolivia_korruptio Letöltés ideje: 2023.10.12.

minden beszélgetést fognak ellenőrizni, csupán véletlenszerűen választanak ki egy-egy mozzanatot. Mindemellett pedig az eszköz bevezetése nem titokban, hanem nyíltan zajlik. Ennek értelmében, bár meg tudják nehezíteni a megvesztegetést, úgy gondolom, az eszköz használatának tudatában könnyedén ki tudják játszani a készüléket és más módon környékezik meg a korrupt tisztet úgy, hogy azt a toll ne érzékelje.

A kábítószer-termesztés és -kereskedelem virágzásához hozzájárul Bolívia társadalmi berendezkedése is. Az ország a mai napig a régió legszegényebb országa, ahol 2014-ben sikerült látványos javulást elérni, mely azóta is stagnál. Ekkorra mintegy 60%-ról 39%-ra csökkent a szegénységi küszöb, a mélyszegénységi pedig a korábbi 37,70%-ról 17,26%-ra csökkent. Bár ezek valóban látványos adatok, mégis a társadalom több, mint fele a mai napig szegénységben él, mely leginkább a vidéken élőket érinti. Ilyen társadalmi helyzetben, ahol a munkanélküliség és a nélkülözés általánosnak mondható, az emberek kiutat és munkalehetőséget keresnek, melyet sok esetben az illegális kábítószer jelent.⁵⁰

3.2. Kolumbia

Az illegális kábítószer-előállítás tekintetében Kolumbia az elsők között található, ugyanis a rendelkezésre álló adatok alapján ez az ország a világ első számú kokaintermelője, mindemellett vezető helyen áll a heroin és marihuána export tekintetében is. Az Egyesült Államok Nemzeti Kábítószer-Ellenőrzési Hivatalának adatai alapján az országban mintegy 245.000 hektáron zajlik a kokaintermesztés. A Hivatal adatai alapján éves szinten mintegy 1010 tonna kokaint termesztene ezen a termőföldeken annak ellenére, hogy a bolíviai példával ellentétben a kolumbiai kormány elkötelezetten harcol a kábítószer-előállítás és -kereskedelem ellen.⁵¹

A kolumbiai belső békére és biztonságra egyértelműen a kábítószer-termesztés és -kereskedelem jelenti a veszélyt, melyet az ország vezetése is elismer. Mindemellett azt is belátja a kormányzat, hogy a leginkább érintett vidéki területeken folyamatos gazdasági, ill. politikai kihívások nehezítik munkájukat. Ezeken a területeken élnek a társadalom legszegényebb rétegei, akik a kábítószer feletti felügyeletet gyakorló félkatonai szervezetek munkáját segítik a megélhetésük reményében. Bár a kormány elkötelezett

⁵⁰ Szente-Varga Mónika (2016): Társadalmi és politikai tendenciák Bolíviában a 21. században. Nemzet és Biztonság, 2016/2. szám, pp. 3-16.

⁵¹ International Narcotics Control Strategy Report 2022 (United States Department of State Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs, 2022), I. kötet, p. 104.

harcot vív a kábítószer-kereskedelem visszaszorítása érdekében, 2015-ben mégis felfüggesztette a kokainültetvények légi úton történő megsemmisítését. A kormány döntését két évvel később felülvizsgálta az ország Alkotmánybírósága és szigorú szabályokat állított annak érdekében, hogy ezeket a műveleteket ismételtelen elindítsák. Az ítéletet követő évben választották meg Iván Duquet az ország elnökének, aki ígéretet tett egy nagyszabású kábítószer-ellenes stratégia kialakítására, mely az említett műveleteket is magában foglalta volna, azonban ez az eljárás nem született meg.⁵² Az állami beavatkozás hiányát mutatja az is, hogy elmúlt években a kokatermesztés növekedni tudott.⁵³ Az elszegényedett munkaerő folyamatosan áramlik az érintett területekre, melyek szintén lehetővé teszik azok felvirágzását.

A társadalom tekintetében a kábítószer-fogyasztás is meglehetősen komoly problémát jelent, ugyanis az amerikai hatóságok által készített jelentés szerint Kolumbia a latin-amerikai régióban az ötödik legnagyobb kokain és a hatodik legnagyobb marihuána fogyasztó.⁵⁴ Ez ellen is igyekszik az állam vezetése minél effektívebben fellépni, amelynek érdekében már a fiatalok edukációjába is beépíti a kábítószer-ellenes prevenciós képzéseket, melyeket országszerte a helyi rendőrség hivatásos tisztjei tartanak az iskolások számára. Sajnálatos módon rengeteg fiatal így is belép a kábítószer-használók körébe. Azért, hogy ezeket a fiatalokat visszaterelhessék a helyes útra, Medellín városában egy olyan kísérleti bíróságot alapítottak, mely kimondottan olyan fiatakorúak ügyeit vizsgálja, akiket kábítószer-fogyasztással, vagy bármely kábítószerhez köthető egyéb bűncselekménnyel hoztak kapcsolatba. A kísérleti program sikerességét mutatja, hogy tervezik annak kiszélesítését és az ország több pontján újabb, hasonló elven működő bíróság létrehozásán dolgoznak. A projekt keretein belül tovább szélesítik és fejlesztik az igazságszolgáltatás rehabilitációs programjait is. Emellett amerikai szakemberek segítségével újabb hozzáértőket képeznek ki, akik közösen egy effektívebb megelőzési tervet tudnak kidolgozni a prevenció, valamint a hatékony rehabilitáció érdekében is.⁵⁵ Ettől nem csupán azt várja a kormány, hogy a kábítószer-fogyasztás és az iparág kereslete csökkenjen, de a bűnbandák befolyásának csökkenését is. Véleményem szerint ugyanis sokkal egyszerűbb behálózni a kábítószer fogyasztó fiatalokat, akik akár az illegális szer könnyebb hozzáférhetősége miatt, akár esetlegesen

⁵² uo. 105

⁵³ uo. 105

⁵⁴ uo. 105

⁵⁵ uo. 105

fennálló tartozásaik miatt is könnyebben befolyásolhatóak, és nem tudják felmérni az iparágban rejlő súlyos veszélyeket.

A kábítószer-fogyasztás mellett sajnálatos módon a korrupció is meglehetősen komoly problémát okoz az ország működése szempontjából. A kormányzat nyíltan elítéli mind a kábítószer előállítását, mind pedig az azzal való kereskedelmet. Mindezekon felül nyíltan elhatárolódik attól, hogy az ebből keletkezett pénzüsszegek tisztára mosásában részt vegyen. Ezek ellenére, a legutóbbi, meglehetősen nagy port kavará korrupciós vád ez év nyarán érte Nicolás Petrot, aki az ország elnökének, Gustavo Petronak a fia. Petrot volt felesége vádolta meg azzal, hogy édesapja választási kampányát olyan pénzből finanszírozta, melyet a helyi drokartellek biztosítottak. Feltehetőleg azért, hogy édesapja megválasztása esetén támogassa, de legalábbis ne hátráltassa a kartellek működését azzal, hogy szigorú kábítószer-ellenes politikát vezet be. Mind az ország elnöke, mind fia tagadta a vádakát, ennek ellenére Nicolás Petro börtönbe került, az elnök pedig támogatta, hogy egy hivatalos eljárást indítsanak fia ügyében, melybe nem avatkozik bele.⁵⁶

Szintén a korrupciót szemlélteti Carlos Bermeo, a Speciális Békehatóság (JEP) ügyészének és Luis Alberto Gil kolumbiai szenátornak az esete. A két említett köztisztviselő álló személy kenőpénzt fogadott el annak érdekében, hogy hátráltassák Seuxis Hernández Solarte, a FARC gerillacsoport volt parancsnokának kiadatását. Az esetre 2019-ben egy titkosrendőrségi akció keretein belül derült fény, amikor Bermeo egy bogotái szállodában bevallotta, hogy több mint 2 millió amerikai dollárt fogadott el. A két korrupció képviselő közreműködésének köszönhetően Solartet szabadlábra helyezték és annak érdekében, hogy ne börtönözzék be ismét, Venezuelába menekült, ahol maga mellé gyűjtött több volt FARC parancsnokot és közös erővel ismét nekiláttak a szervezet újjáépítésének.⁵⁷

A fenti esetekből jól láthatjuk, hogy a kábítószerrel foglalkozó szervezetek mindenhol jelen vannak, ennek értelmében a rendőrség életében, valamint a politikai döntéshozásban is fellelhetők, ezzel megerősítve saját pozíciójukat.

⁵⁶ Euronews (2023) Pénzmosás miatt letartóztatták a kolumbiai elnök fiát elérhető: <https://hu.euronews.com/2023/07/29/penzmosas-miatt-letartoztattak-a-kolumbiai-elnok-fiat> Letöltés ideje: 2023.10.12.

⁵⁷ International Narcotics Control Strategy Report 2022 (United States Department of State Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs, 2022), I. kötet, p. 114.

3.3. Mexikó

A korábban bemutatott két országon túl fontosnak tartom, hogy kitérjek Mexikó helyzetére is. Az előbbi két ország esetében a kábítószer-termesztéssel és -kereskedelemmel foglalkozó csoportok terrorista szervezetekkel való együttműködése nem számottevő. Ezzel ellentétben Mexikóban a kábítószer-kereskedelem szorosan összefonódik a terrorizmus jelenségével. A terrorista csoportok Mexikóba való könnyű bejutását segíti, hogy az ország meglehetősen kedvelt turistacélpont, ahova a világ minden területéről érkeznek látogatók. A turizmus támogatása érdekében a mexikói hatóságok liberális politikát folytatnak mind a vízümpolitika, mind pedig a határellenőrzések kapcsán. Nem meglepő tehát, hogy ezt kihasználva a terrorszervezetek könnyedén be tudnak lépni az ország területére, ahonnan pedig már gond nélkül át tudnak jutni az Amerikai Egyesült Államokba.⁵⁸

Az ország infrastruktúrája is kedvez a terrorcselekmények végrehajtásának, ugyanis számos olyan energetikai, ipari, valamint turisztikai objektum és központ található, melyek területén meglehetősen könnyű látványos támadásokat végrehajtani, mindezt szerény anyagi vonzattal. Ezek mindazon túl, hogy felhívják a figyelmet az adott terrorista csoportra, a mexikói érdekek mellett Amerika számára is komoly károkat okozhatnak. Ennek oka, hogy ilyen akciók közepette külföldi, így amerikai turisták is megsérülhetnek, a megtámadott objektumban keletkezett károk miatt pedig mind a mexikói, mind pedig az amerikai gazdasági érdekek sérülhetnek.⁵⁹ A 2001. szeptember 11-i terrortámadások kapcsán is szóba került Mexikó szerepe, ugyanis a támadást végző al-Kaida feltételezhetően az országban is hozott létre csoportokat, melyet alátámaszt, hogy az északi határmenti területeken látványosan nőtt mind a palesztin, mind pedig a libanoni közösségek lélekszáma.⁶⁰ Ezt azért tartottam fontosnak kiemelni, ugyanis az ország legnagyobb kábítószer-kereskedelemmel foglalkozó bűnszervezeteinek túlnyomó része kifejlett infrastruktúrával és az illegális kereskedelemhez szükséges logisztikai támogatással rendelkezik ezeken a területeken. Az American Addiction Center és az Egyesült Államok Kábítószerellenes Hivatala szerint a korábban már említett Sinaloa

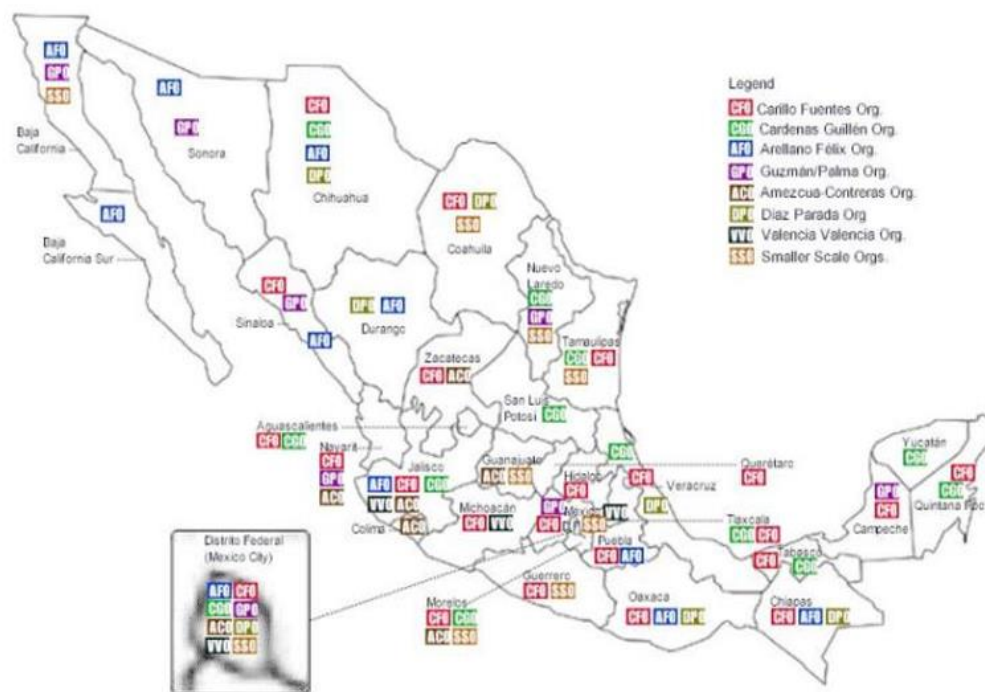
⁵⁸ Curtis, Glenn E.; Gibbs, John N., Miró, Ramón (2003): Nations hospitable to organized crime and terrorism. Trends in Organized Crime, 8, pp. 1-20.

⁵⁹ uo. 20.

⁶⁰ Country Reports on Terrorism 2019 (United States Department of State Bureau of Counterterrorism, 2019)

kartell, a Jalisco Nueva Generación, a Los Zetas, a Beltran-Leyva Organization, a Juárez, valamint az Öböl kartell is komoly befolyással rendelkezik a vizsgált területeken.⁶¹

Az egyes terrorista csoportok számára meglehetősen könnyű elvegyülni Mexikó területén, ugyanis az országban nem csupán az említett nagy, klasszikus értelemben vett kartellek, de kisebb, kábítószerrel foglalkozó, meglehetősen ambiciózus és agresszív csoportosulások is megjelentek. Az 1. ábra azt mutatja be, hogy az országban tevékenykedő főbb szervezetek milyen kifejtett hálózatokkal rendelkeznek az ország minden területén. Ezek alapján láthatjuk, hogy az állam jóformán teljes területét áthatja a szervezett bűnözés, hiszen a területek túlnyomó részén legalább egy, de akár több bűnözői csoport is aktív tevékenységet végez. Ez megkönnyíti a terrorista csoportok munkáját, hiszen attól függően, hogy az ország mely területén kívánják tevékenységüket kifejezteni, az adott területen tevékenykedő szervezettel érdemes felvenniük a kapcsolatot.

1. ábra: A kábítószerrel foglalkozó főbb szervezetek tevékenységi területei Mexikóban⁶²

Az Amerikai Egyesült Államok közelsége nem csupán az iszlám érdekeltségű csoportoknak imponáló, hanem számos közép-európai és kaukázusi bűnözői csoportnak is, akik előszeretettel alakítottak ki üzleti kapcsolatokat a térségben. Ezen bűnözői

⁶¹ U. S. Department of Justice, National Drug Threat Assessment (Drug Enforcement Administration 2018)

⁶² Curtis, Glenn E.; Gibbs; John N., Miró, Ramón (2003): Nations hospitable to organized crime and terrorism. Trends in Organized Crime, 8, pp. 1-46.

csoportok közül a legaktívabb tevékenységet az olasz, orosz, valamint ukrán bűnözői szervezetek végzik, de említésre méltó továbbá a román, magyar, szerb, horvát jelenlét is.⁶³

Természetesen a terrorizmus megjelenése nem csupán nemzetközi viszonylatban meghatározó, hanem az ország belbiztonsága szempontjából is. A terrorista és kábítószer-kereskedő szervek egyfajta fúziója könyörtelen csoportosulásokat hozott létre. A kábítószeriparban dolgozó szervezetek köztudottan embertelenek, ahol a kínzások és kivégzések az egymással versengő kartellek tagjai és egyéb ellenségekkel szemben hétköznapiak mondhatóak voltak. Azzal azonban, hogy együttműködnek a terrorista szervezetekkel, eszköztáruk kibővült, és sokkal agresszívebb támadásokat is végrehajthatnak. Mexikó területén ádáz harcok zajlanak a kartellek között, a véres összecsapások szinte mindennaposak. A terrorista csoportokkal való együttműködés hatására azonban egyre gyakrabban használják azok módszereit a másik csoporttal való leszámolások során, melyet szemléltet, hogy sajnálatos módon meglehetősen gyakorinak számít, hogy a leszámolást követően, akár évekkel később tárják fel a csoportos kivégzések helyszínét és azok sírjait.⁶⁴

A British Broadcasting Company (BBC) hírportál adatai szerint 2017-ben a Jalisco New Generation, Sinaloa, Gulf, Los Zetas, Juárez, Tijuana, valamint a Beltrán-Leyva kartellek voltak azok, melyek felügyeletük alatt tartották az ország bizonyos területeit (2. ábra).

⁶³ Miró, Ramón J. (2003): Organized Crime and Terrorist Activity in Mexico 1999-2002, Federal Research Division, Library of Congress, p. 29.

⁶⁴ Williams, Phil (2012): The Terrorism Debate Over Mexican Drug Trafficking Violence. Terrorism and Political Violence, 24(2), pp. 259-278.

2. ábra: A legnagyobb kartellek által ellenőrzött mexikói területek 2017-ben⁶⁵

Mexikó területén számos olyan társadalmi probléma burjánzik, melyet a kormányzat nem tud effektíven kezelni, ez pedig tovább táplálja a bűnszervezetek működését. Az országban 2020-as adatok alapján mintegy 50 millió ember, amely a társadalom 43,9%-át tette ki ekkor, élt a szegénységi küszöb alatt.⁶⁶ Ebben az időszakban a kormányzat szinte minden erőfeszítését a drogkartellekkel folytatott háborúra összpontosította, ezzel pedig jóformán magára hagyta a társadalmi érdekeket. Az ebben az időszakban folyó háború az ország vezetése és a kartellek között minimum 70 ezer áldozattal járt, ám közel 10 ezer eltűntet még ezen a számon túl keresnek. A társadalom bizalma nem meglepő módon csökkent a kormányzat iránt, melynek oka, hogy a harcok során elhunyt, ill. eltűnt áldozatokat a kormány úgy titulálta, mint a kartellek tagjait, vagy azokkal valamilyen módon együttműködő cinkostársakat. Ezzel ellentétben azonban számos olyan ártatlan is áldozatául esett a harcoknak, akik rosszkor voltak rossz helyen és az állami hivatalos szervek agresszív műveleteinek áldozatai lettek.⁶⁷ A heves összecsapások azonban

⁶⁵ Duncan, Tucker (2018): Mexico's Most Wanted: A Guide to the Drug Cartels, BBC News elérhető: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-40480405> Letöltés ideje: 2023.10.12.

⁶⁶ Litván Dániel (2022): Nyomorogni szabadabban is lehet: ilyen országot szeretnénk magunknak? elérhető: <https://privatbankar.hu/cikkek/szubjektiv/nyomorogni-szabadabban-is-lehet-ilyen-orszagot-szeretnénk-magunknak.html> Letöltés ideje: 2023.10.12.

⁶⁷ Reveles, José (2013) Social And Economic Damages Caused By The War Against Drugs in Mexico in: Scöenberg, Regine, szerk., Transnational Organized Crime: Analyses of a Global Challenge to Democracy Heinrich-Böll-Stiftung, p. 149.

elindítottak egy országon belüli migrációs hullámot is, melynek során 2011-ben több mint másfél millió mexikói kényszerült arra, hogy elsősorban a drogháborúk miatt elhagyja otthonát.⁶⁸

A kábítószer-kereskedelem azonban nem csupán az exportra épít. Az országban aggasztóan magas mind a kábítószerfüggők, mind pedig az alkalmi használók száma. A legnagyobb kereslet a kokainra és a marihuánára van az országban, melyek mellett jelentős még az amfetamin és egyéb dizájnerdrogok fogyasztása is. A José Reveles által vizsgált adatok alapján a lakosság körülbelül 6%-a, mintegy hétmillió ember fogyaszt rendszeresen valamilyen kábítószerrel az országban. Ez éves szinten nagyjából 515 tonna marihuánát, 28 tonna kokaint, valamint 5 tonna dizájnerdrogot és extasyt jelent.⁶⁹

A drogháborúk következményeképpen a lakosság meglehetősen militarizálttá vált. A folyamatos háborúk mellett nem meglepő, hogy a lakosság túlnyomó része valamely bűnözői „sereg” katonája lett. Reveles adatai alapján a kiskorú, 18. életévüket be nem töltött lakosságból akár 20-21 millió fiatal is részese lehet ezeknek a fegyveres erőknél, mely alapján csupán feltételezni tudjuk, hogy a munkaképes korosztály mekkora hányada vehet részt ugyanezekben a szervezetekben.⁷⁰

A mexikói gazdaság számára is az egyik legmeghatározóbb szegmens a kábítószer. Nem állnak rendelkezésre hivatalos adatok annak kapcsán, hogy pontosan mekkora pénzüsszeget mozgatnak meg a kartellek a kábítószer-kereskedelem kapcsán, csupán hozzávetőleges adatok állnak rendelkezésre. A kábítószer-kereskedelemből befolyó összegek tisztára mosásának egyik módszere, hogy az Amerika Egyesült Államokból mexikói számlákra utalják a bevételeket. Ezek az utalások 2012 óta 10 év alatt majdnem megtriplázódtak. Így 2022-ben 58,5 milliárd amerikai dollárt utaltak amerikai számlákról Mexikóba, mely változást a 3. ábra is mutatja.⁷¹ Ezek az adatok csupán az Egyesült Államokból érkező összegeket mutatják, más nemzetközi utalásokat, ill. a belföldi kereskedelemből érkező bevételeket nem. Azonban már az Amerikából érkező utalások

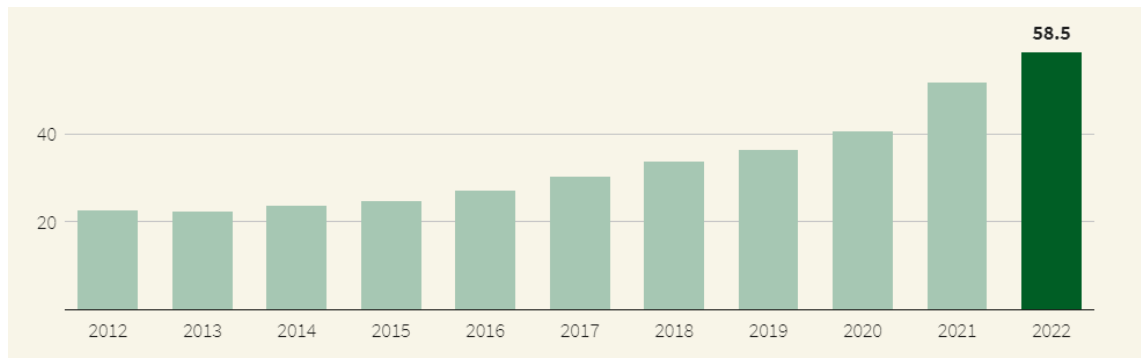
⁶⁸ uo. 150.

⁶⁹ uo. 151.

⁷⁰ uo. 151.

⁷¹ Ore, Diego (2023): How Mexican narcos use remittances to wire U.S. drug profits home elérhető: <https://www.reuters.com/investigates/special-report/mexico-drugs-remittances/> Letöltés ideje: 2023.10.12.

kapcsán is kijelenthetjük, hogy a kábítószer-kereskedelem meglehetősen fontos iparág az ország számára.

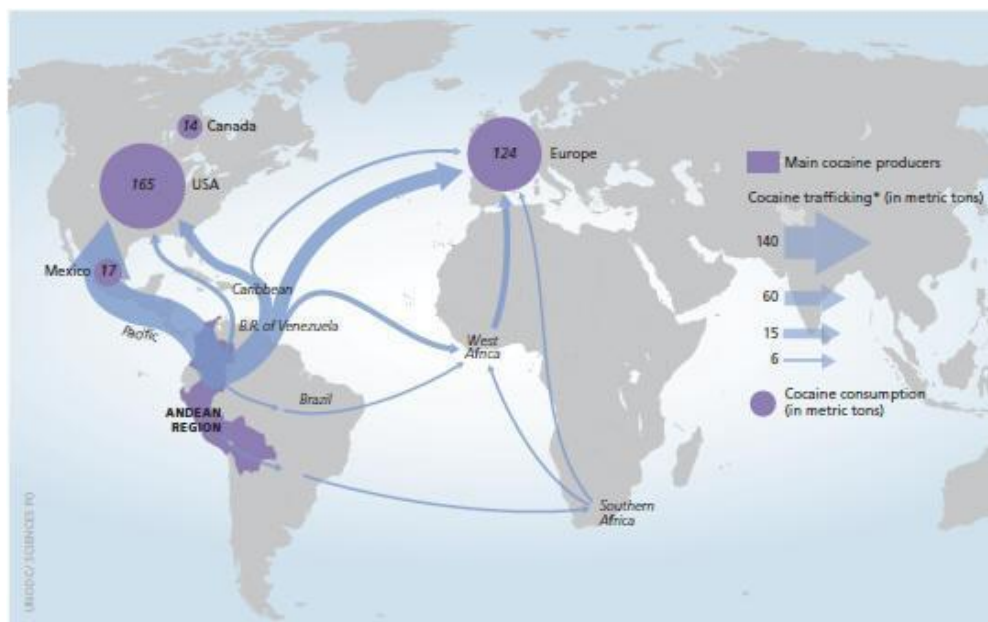
3. ábra: Az Amerikai Egyesült Államokból Mexikóba történő utalások változása 2012 és 2022 között⁷²

⁷² uo.

4. A kábítószer-kereskedelem nemzetközi megítélése és az ellene folytatott harc

A Latin-Amerikában zajló kábítószer-előállítás, valamint -kereskedelem nem csupán a helyi országok számára jelent kihívást. A régióból érkező kábítószerexport a világ minden pontján komoly problémákat okoz, többek között mind a régióval szomszédos Amerikai Egyesült Államok számára, mind Európa számára. Mivel ezeken a területeken a kábítószer elsődlegesen importként kerülhet be a gazdaságba, így nem meglepő, hogy ezek a szereplők is érdekeltek a kábítószeripar latin-amerikai visszaszorításában. Ebben a fejezetben azt mutatom be, hogy az Amerikai Egyesült Államok, valamint az Európai Unió hogyan támogatja a régiót a probléma leküzdésében.

A 4. ábra a nemzetközi kokaináramlást szemlélteti 2022-es adatok alapján. Eszerint az Andok régió az, ahol a világ legnagyobb előállítói és exportőrei vannak. Az ábra azt is illusztrálja, hogy a régióból mely útvonalakon, évente nagyjából hány tonna kokain áramlik az Amerikai Egyesült Államok, valamint Európa területére.

4. ábra: Nemzetközi kokaináramlás 2022-ben⁷³

⁷³ United Nations (2022): Drug trafficking elérhető: <https://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/index.html> Letöltés ideje: 2023.10.12.

4.1. Az Amerikai Egyesült Államok

Az Egyesült Államok meglehetősen szerteágazó intézményrendszerrel és támogatási mechanizmusokkal rendelkezik a kábítószer-kereskedelem elleni harc kapcsán. A Külügyminisztérium Nemzetközi Kábítószer- és Bűnüldözési Ügyek Irodája (INL) által kezelt és finanszírozott kábítószer-ellenes segítségnyújtási programok is ilyenek számítanak, melyek elsődleges célja a nemzeti hatóságok segítése és kiképzése, valamint a fogadó ország bűnüldöző hivatásos szerveinek kábítószer-ellenes ügyekkel kapcsolatos készségeinek és kapacitásának javítása annak érdekében, hogy a lehető legeffektívebben fel tudjanak lépni az illegális kereskedelem ellen.⁷⁴

Szintén érdemes kiemelni az Egyesült Államok által finanszírozott Nemzetközi Törvényvégrehajtási Akadémiákat (ILEA). Ezek olyan tudományos társaságok, amelyekben amerikai bűnüldözési szakértők képzik a résztvevő országok büntető igazságszolgáltatási szektorának tisztviselőit mind általános bűnüldözési témákban, mind pedig speciális témákban, mint például a transznacionális szervezett bűnözés elleni küzdelemben, melybe beletartoznak többek között a kábítószer-ellenes, korrupcióellenes, határellenőrzési ügyek. A latin-amerikai térségben 2005-ben nyitották az első ilyen akadémiát, ahol a kábítószer elleni küzdelem, a kartellek és egyéb bűnbandák elleni fellépés, az emberi jogok, a pénzügyi bűncselekmények, valamint a határbiztonság elősegítése jelentik a legfőbb kérdéseket.⁷⁵

A dolgozat korábbi fejezeteiben említettem már a Kábítószer-végrehajtási Hivatalt (DEA), melynek fő feladata az Egyesült Államok által szabályozott anyagokra vonatkozó törvények és rendeletek betartatása. E küldetés részeként a DEA arra törekszik, hogy bíróság elé állítsa az Egyesült Államokban vagy külföldi országban székhellyel rendelkező bűnszervezeteket és kábítószer-kereskedő szervezetek fő tagjait, akik az illegális anyagok termesztésében, gyártásában vagy forgalmazásában, valamint a kábítószer-kereskelemből származó bevételek tisztára mosásában vesznek részt. E küldetés teljesítése érdekében a DEA különleges ügynökeinek és hírszerzési elemzőinek 10 százaléka állandóan a tengerentúlon dolgozik összesen 93 külföldi irodában, 70

⁷⁴ International Narcotics Control Strategy Report 2022 (United States Department of State Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs, 2022), I. kötet, pp. 22-26.

⁷⁵ uo. 22.

országban. Az 1990-es években a DEA ügynököknek meghatározó szerepük volt Pablo Escobar, valamint a Medellín kartell megfékezésében.⁷⁶

Szintén érdemes kiemelni az Egyesült Államok parti őrségét (USCG). A szervezet szorosan együttműködik a kormányzati erővel annak érdekében, hogy minimalizálni tudják az országba bejutó illegális szerek mennyiségét. Az USCG szövetségben áll az Egyesült Államok haditengerészetével és a partnerországokkal, kiegészülve az USCG rendfenntartó különítményeivel. Műveleteik során folyamatosan járőröznek és ellenőrzik az Egyesült Államok lehetséges tengeri csempész útvonalait, valamint elfogják a csempészzel gyanúsított hajók legénységét, a rakományt pedig lefoglalják. Az USCG mintegy 40 országgal kötött partnERMegállapodást, akikkel közösen folyamatosan ellenőrzés alatt tudják tartani a tengeri útvonalakat, melyek megfigyeléséhez számos légi eszköz és megfigyelő hajó áll rendelkezésükre. Ezeknek a megállapodásoknak köszönhetően az USCG még hatékonyabban tud együttműködni a partnerországokkal, ugyanis lehetővé teszik az USCG személyzete számára, hogy a nyílt nemzetközi vizeken, valamint a partnerország felügyelete alá tartozó part menti területeken is megállítsák, valamint ellenőrizzék a csempész hajókat, ezáltal pedig megakadályozzák a tiltott tengeri kereskedelmet a tranzitjában.⁷⁷

Végül, de nem utolsó sorban az Amerikai Vám- és Határvédelem (CBP) intézményét tartom érdemesnek kiemelni, mely az ország első védelmi vonala a veszélyes kábítószeres külföldi forrásból történő bevezetése ellen. Ez az intézmény felelős azért, hogy átvilágítsa az Egyesült Államokba be-, valamint abból kilépő összes árut, járművet, ill. személyt.⁷⁸

4.2. Az Európai Unió drogpólitikája Latin-Amerika vonatkozásában

A kábítószer-pólitika „a társadalompólitika sajátos gyakorlati részterülete, a kábítószer élvezetekhez kapcsolódó problémák összességének hivatalos megítélését és megoldását célzó állami-intézményi reakciók, valamint intézkedések, tervek és stratégiák összessége, az állam és polgárai közötti speciális viszony intézményesülése.”⁷⁹

⁷⁶ uo. 27-29

⁷⁷ uo. 30-31.

⁷⁸ uo. 32-36

⁷⁹ Bebesi Zoltán (2001): A kábítószer fogyasztás jelensége, szociológiai, társadalmi összefüggései és differenciált kezelésének módszerei Magyarországon egy rendőrtiszt szemével. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, p. 35.

Az Európai Unió (EU) már 1995 óta igyekszik részt venni a térség kábítószer-politikájában. Ebben az évben jött létre ugyanis a „High-Level Specialised Dialogue on Drugs” az EU, valamint az Andok Nemzeteinek Közössége között, melyet következő évben a Bolíviában megrendezett miniszteri találkozó követett, ahol az EU a Rio Csoporttal tárgyalt. A folyamat kapcsán érdemes kiemelni az Átfogó Kábítószerellenes Akciótervet, melyet Panamában 1999-ben fogadtak el, valamint azt a 8 nyilatkozatot, melyek előkészítették a Koordinációs és Kooperációs Kábítószerellenes Mechanizmust, amely az EU, Latin-Amerika, valamint a karibi térség között jött létre.⁸⁰

Fontosnak tartom kiemelni, hogy az Európai Unió tagállamainak kábítószer-politikája nemzeti hatáskörbe tartozik, így azt minden tagállam maga alkotja, ill. módosítja. Az Európai Unió azonban igyekszik összehangolni e politikákat és olyan iránymutatásokat megalkotni, melyek minden tagállamra érvényesek lehetnek, ezzel segítve azt, hogy a tagállamok is együttműködjenek a latin-amerikai kábítószer-politika elveivel.⁸¹

Az EU egyik elsődleges feladataként azt tekinti, hogy megállítsa a kábítószer, ill. annak alapanyagainak importját a tagállamokba. A latin-amerikai régióval kialakított kapcsolat egyik legfőbb célja szintén ennek megakadályozása, mely információmegosztáson, ill. közös koordináción alapul. Annak érdekében, hogy ez az együttműködés javulni és növekedni tudjon, az Európai Tanács Bolíviával, Ecuadorral, Kolumbiával, Venezuelával, valamint Peruval is kölcsönös megállapodásokat írt alá.⁸²

A latin-amerikai régió nem csupán exportálja, de nagymértékben elő is állítja az illegális szereket. Ennek megfékezésére a koka- és egyéb ültetvények megsemmisítése jelentene megoldást. Az EU, valamint annak tagállamai elhatárolódnak attól, hogy ezeket a területeket erőszakos módon irtsák ki, helyette inkább opcionális fejlesztéseket javasolnak. E szerint alternatív életmódok megalkotását javasolják, melyekkel háttérbe lehetne szorítani a termőterületek fontosságát, ezzel pedig ösztönöznék az önkéntes irtásokat, melyek nem járnának erőszakkal. Ennek érdekében az EU az Andok régió tagállamainak közel 500 millió eurót adott, hogy támogassák a kábítószer elleni harcot, valamint a gazdasági integráción alapuló együttműködést a felek között.⁸³

⁸⁰ ICG (2008a): Latin American Drugs II. Improving Policy and Reducing Harm – Latin America Report Nr. 26. p. 8.

⁸¹ uo. 9.

⁸² uo. 10.

⁸³ Az Európai Unió Tanácsa (2006) The EU Approach on Alternative Development.

A latin-amerikai régiót a kábítószer-kereskedelmen túlmenően más területeken is támogatja az Európai Unió. Ennek az első típusa a fejlesztési együttműködés. Ezt az együttműködést a térség legszegényebb országaival kötötte meg az EU, melynek keretein belül a szegénység csökkentését, a demokratikus értékek és rendszer megerősítését, a kisebbségvédelmet, valamint a kábítószer elleni harcot jelölték meg főbb cselekvési területeknek. A fejlesztési együttműködésen túl gazdasági együttműködési formákkal is segíti a régiót annak érdekében, hogy azokat a regionális integrációban, valamint a versenyképesség növelésében segíteni tudják. Végül, de nem utolsó sorban pedig humanitárius segílyt is nyújt a rászorulóknak számára.⁸⁴

⁸⁴ Drexler András (2004): Az Európai Unió – Latin Amerika kapcsolatrendszer. Spanyolország szerepvállalása. Kiadó, Budapest, pp. 83-84.

5. A kábítószermentes Latin-Amerika. Álom vagy reális elképzelés?

Ahogy láthattuk, a latin-amerikai régióban a kábítószer-termesztés és -kereskedelem az egyik, hacsak nem a legégetőbb probléma. Ennek az „iparágnak” hosszú évtizedekre visszamenő hagyománya van a régióban. Például, ha Bolívia példáját nézzük, a kokatermesztés alapvetően egy engedélyezett tevékenység, hiszen a cserjének számos pozitív hatása is van, melyet, ha ellenőrzött szabályok mellett használnak, nem okoz függőséget. A legfőbb probléma azonban az illegális termesztéssel és feldolgozással van.

A régió országainak társadalmi között komoly hasonlóságok mutatkoznak mind történelmük, mind társadalmi helyzetük tekintetében. Alapvetően kijelenthető, hogy a súlyos társadalmi problémák között megjelenik mind a mélyszegénység, mind a munkanélküliség problémája, és a hosszú évtizedek alatt a társadalom nem kapta meg azt a segítséget az állami szereplőktől, melyet várt volna, így nem meglepő, hogy sok esetben a drokartellekhez való csatlakozásban látják a kiutat nehéz helyzetükből. Ahogy láthatjuk, pl. Mexikóban továbbra is közel 50 millió fő él a szegénységi küszöb alatt, mely az évek alatt nem javult. Ezt az adatot támasztja alá, hogy 2011-ben mintegy 52 millió ember élt a szegénységi küszöb alatt, amely a társadalom 46%-át tette ekkor ki.⁸⁵ Ezek alapján kijelenthetjük, hogy ezen a téren nem történt érdemi változás.

Szintén nem növeli a bizalmat a kormányzat irányába, hogy a régió csaknem minden országában meglehetősen komoly probléma a korrupció, mellyel a gazdagabb rétegek jóformán bármit el tudnak érni nem csupán a hivatalos szervek kapcsán, de a politikai szférán belül is. Mivel oltalmat a legtöbb esetben nem remélhetnek az államtól, így ebből kifolyólag is inkább a kábítószerrel választják.

A három kormány esetében három eltérő stratégiát láthattunk arra, hogy miként próbálnak fellépni a kábítószer-kereskedelem ellen, sikertelenül. A bolíviai példa a maga meglehetősen szigorú törvényeivel nem hozott látványos hatást. Csak azt érték el, hogy a börtönök túlzsúfoltak és olyan személyek kerültek rács mögé, akik semmilyen fontos szerepet nem játszanak a kartellek életében. A vezetők pedig tovább folytathatják illegális tevékenységüket, hiszen a korrupció és egyéb eszközök segítségével tisztára tudják mosni bevételeiket úgy, hogy ne tudják rájuk bizonyítani az esetleges vádakat.

⁸⁵ Reveles, José (2013) Social And Economic Damages Caused By The War Against Drugs in Mexico in: Scöenberg, Regine, szerk., Transnational Organized Crime: Analyses of a Global Challenge to Democracy Heinrich-Böll-Stiftung, p. 149.

A kolumbiai kormány ugyan fellép a kábítószer-ültetvények ellen, azonban látványos törvényeket nem hozott. A kormányzat szorosan együttműködik az amerikai szakemberekkel annak érdekében, hogy minél hatékonyabb prevenciós tanterveket és rehabilitációs programokat tudjanak a fiatalok számára biztosítani. Véleményem szerint azonban bizonyos égetőbb problémák ellen, mint például a korrupció és a kokaültetvények felszámolása, csupán látszólagos, felszínes lépéseket tesznek.

Végül, de nem utolsó sorban Mexikó fegyveres erőkkkel, agresszív módon vette fel a harcot a bűnözőkkel szemben. Ez sem hozott azonban látványos változást, sőt oda vezetett, hogy a társadalom túlnyomó része militarizálódott. A harcok során rengeteg mexikói ember vesztette életét, ám a kormány nem ismerte el felelősségét és az összes áldozatot bűnözőnek titulálta. Ennek kapcsán nem meglepő, hogy az ország lakossága ismételten elveszítette a bizalmát a kormányzata iránt, aki ahelyett, hogy a mélyszegénység problémájára fókuszált volna, jóformán az összes rendelkezésére álló eszközét ebbe az értelmetlennek tűnő háborúba ölte.

Véleményem szerint, a feldolgozott szakirodalmat és a megvizsgált jelentéseket, adatokat alapul véve, nem reális elképzelés, hogy a régió valaha is kábítószer-től mentes régió lehessen. A társadalmak nem bíznak a kormányaikban, ill. olyan égető és nagymértékű társadalmi problémák sújtják őket, hogy ezeket önmagukban több évtized lenne megoldania az országok vezetésének. A társadalmak számára a kábítószer és az ahhoz kapcsolódó tevékenységek a hétköznapiak részei, számos területen minden e körül a tevékenység körül forog, melyet meglátásom szerint lehetetlen „kiirtani” a társadalomból.

A lakosság mellett azonban mindenképp meg kell említeni a bűnszervezetek szerepét is. Olyan mérhetetlen vagyon összpontosul ezeknél a csoportoknál, hogy jóformán bármit és bárkit meg tudnak venni annak érdekében, hogy elérjék céljukat. A szervezetek csápjai a régió túlmenően a világ szinte minden pontjára elérnek, így támogatást onnan is kaphatnak. A hatóságok nemzeti és nemzetközi szinten is komoly erőkkkel harcolnak annak érdekében, hogy a bűnbandák vezetőit elfogják, de ahogyan a Sinaloa kartell példája is mutatja, a vezető bebörtönzését követően is virágzik a szervezet. Természetesen láthattunk arra is példát, hogy a kartell vezetőjének likvidálásával széthullott a szervezet, mint a Medellín kartell esetében. A bebörtönzött vezető helyére azonban újak kerültek, akiket sok esetben az előző kartell meghatározó szereplői mozgatnak.

Összegzés

Dolgozatomban a latin-amerikai régiót vizsgáltam, valamint a régióban a kábítószer szerepét. A dolgot a kábítószer-kereskedelem bemutatásával kezdtem. Ebben a részben megvizsgáltam, hogy a magyar jogszabályok alapján a kábítószer kapcsán milyen szankciókkal kell számolni. Ennek célja nem volt más, minthogy szemléltessem milyen összetett ez a tevékenységi kör. Ezután általánosságban bemutattam, hogy a vizsgált régióban milyen törvényi háttér van a kábítószerrel való kereskedelemnek, végül a fejezetet azzal zártam, hogy a főbb nemzetközi tendenciákat is bemutattam, melyek arra irányulnak, hogy a dolgot tárgyal illegális tevékenységi formákat minimálisra tudja csökkenteni.

Ezt követően rátértem a dolgozat témáját adó régió részletes vizsgálatára, ahol először azt elemeztem, hogy milyen tényezők tették lehetővé, hogy a kábítószer-kereskedelem ki tudjon alakulni és megszilárdulni a térségben. Szintén megvizsgáltam, hogy amellet, hogy a kábítószer-kereskedelem önmagában veszélyes a társadalomra nézve, hogyan függ össze a terrorizmussal és hogyan tudnak együttműködni az érintett szervezetek.

Az általános bemutatás után két híres kartell működését ismertettem, a kolumbiai Medellín kartellt, melyet Pablo Escobar hozott létre és irányított egészen haláláig. Ezt követően pedig a mexikói Sinaloa kartell történetét vizsgáltam, mely vezetője bebörtönzését követően is működik a mai napig, s Mexikó legmeghatározóbb szervezete. E fejezettel a célom nem volt más, minthogy bemutassam egy-egy ilyen szervezet működését, valamint azt, hogy a vezető kartellek mekkora hatalommal és pénzzel rendelkeznek, mellyel könnyedén el tudnak érni bármit.

Majd három országot vettem górcső alá, méghozzá Bolíviát, Kolumbiát, valamint Mexikót. E fejezetben azt vizsgáltam, hogy a kábítószer-előállítás és -kereskedelem milyen hatással van az adott országok mindennapjaira, mit tesz az ország vezetése annak érdekében, hogy orvosolja a helyzetet, valamint megvizsgáltam, hogy a korrupció jelen van-e az országban, és ha igen, akkor milyen mértékben. A három ország bemutatásával három eltérő kormányzati hozzáállást vázoltam fel, mellyel arra a következtetésre jutottam, hogy egyik ország vezetése sem tudja effektíven rendezni a helyzetet. Bár felmerül a kérdés, hogy egyáltalán szándékában áll-e, vagy csak látszatlépeket tesz az ügy érdekében, miközben valós változást nem hoznak.

A régió három országának részletes vizsgálatát követően az illegális kábítószer-kereskedelem, ill. -előállítás nemzetközi megítélését kutattam. Ebben a fejezetben azt vizsgáltam, hogy a régió számára két fontos partner, az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Unió hogyan vélekedik a régióban uralkodó kábítószeriparral kapcsolatban, ill. segítik-e a régiót a probléma megoldásában.

Végül, de nem utolsó sorban dolgozatom fő kérdését, vagyis azt vizsgáltam, hogy vajon reális elképzelés-e, hogy a régió valaha is kábítószermentes terület lesz, ahol a hosszú évtizedek óta meghatározó véres leszámolások és kartellháborúk megszűnnek, és eljőhet a belső béke ideje. A vizsgálatom végén arra a következtetésre jutottam, hogy a hipotézisem, miszerint Latin-Amerika egyszer egy kábítószermentes régió lehet, nem igazolható. Bár azt nem tartom kizártnak, hogy hosszú évek, vagy akár évtizedek alatt javulhat valamelyest a helyzet, azt nem tartom elképzelhetőnek, hogy a régióban valós feltevés az, hogy a kábítószer-termesztést és -kereskedelmet teljesen fel lehessen számolni. A régióban élő emberek számára már az identitásuk részévé váltak a folyamatos összecsapások és kartellek közötti versengés, mely generációk óta tart. Úgy vélem emiatt, valamint a bűnszervezetek óriási nemzeti és nemzetközi befolyása miatt egyaránt elképzelhetetlen, hogy ez az idealizált állapot megvalósulhasson.

Felhasznált irodalom

- Anderle Á. (1998): *Latin-Amerika története*. Pannonica Kiadó, Budapest
- Az Európai Unió Tanácsa (2006) *The EU Approach on Alternative Development*.
- Az Európai Unió Tanácsa (2023) *Az EU drogpolitikája*. elérhető: <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-drugs-policy/> Letöltés ideje: 2023.08.15.
- Bebesi Z. (2001): *A kábítószer fogyasztás jelensége, szociológiai, társadalmi összefüggései és differenciált kezelésének módszerei Magyarországon egy rendőrtiszt szemével*. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest
- Boyce, D. (1987): Narco-Terrorism. *FBI Law Enforcement Bulletin*, 6(11), pp. 24-27.
- Btk. 176. § (1)
- Btk. 176. § (2)
- Btk. 176. § (3)
- Btk. 176. § (6)
- Btk. 459. § (1) 1.
- Büntetőjog.Infó (2023): Btk. 176. § Kábítószer kereskedelem Letöltés ideje: 2023.10.12.
- Buschschlüter, V. (2023): Ovidio Guzmán: US asks Mexico to extradite El Chapo's son. *BBC News* elérhető: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-64797073> Letöltés ideje: 2023.08.30.
- Chernick, M. (1998): The Paramilitarization of the War in Colombia. *NACLA Report on the Americas*, 31(5), pp. 28-33.
- Country Reports on Terrorism 2019* (United States Department of State Bureau of Counterterrorism, 2019)
- Curtis, G. E., Gibbs, J. N., Miró, R. (2003): Nations hospitable to organized crime and terrorism. *Trends in Organized Crime*, 8, pp. 5-23.
- Deák P. (szerk.) (2007): *Biztonságpolitikai kézikönyv*. Osiris Kiadó, Budapest
- Dhillon, U. (szerk.) (2018): *2018. National Drug Threat Assessment*. U.S. Department of Justice, Drug Enforcement Administration. Washington
- Drexler A. (2004): *Az Európai Unió – Latin Amerika kapcsolatrendszer. Spanyolország szerepvállalása*. Kiadó, Budapest

- Ducan, T. (2018): Mexico's Most Wanted: A Guide to the Drug Cartels, *BBC News* elérhető: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-40480405> Letöltés ideje: 2023.10.12.
- Euronews (2023): *Pénzmosás miatt letartóztatták a kolumbiai elnök fiát.* elérhető: <https://hu.euronews.com/2023/07/29/penzmosas-miatt-letartoztattak-a-kolumbiai-elnok-fiat> Letöltés ideje: 2023.10.12.
- Hristov, J. (2009): *Blood and Capital: The Paramilitarization of Colombia.* Ohio University Press, Ohio, pp. 65-68.
- ICG (2008a): Latin American Drugs II. Improving Policy and Reducing Harm – *Latin America Report Nr. 26.*
- ICG (2008b): Latin American Drugs I: Losing the Fight - *Latin America Report N°25*, 14 March 2008 - Executive summary elérhető: <https://www.refworld.org/pdfile/47da746e2.pdf> Letöltés ideje: 2023.08.15.
- InSight Crime (2021): *Sinaloa Cartel* elérhető: <https://insightcrime.org/mexico-organized-crime-news/sinaloa-cartel-profile/> Letöltés ideje: 2023.08.30.
- International Narcotics Control Strategy Report 2022* (United States Department of State Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs, 2022), I. kötet
- Kőszegvári T. (2003): *A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai.* ZMNE Egyetemi jegyzet, Budapest
- Lehoczky B. (2007): Latin-amerikai tendenciák és nemzetközi kockázataik. In: Deák Péter (szerk.) (2007): *Biztonságpolitikai kézikönyv.* Osiris, Budapest, pp. 463-470
- Litván D. (2022): *Nyomorogni szabadabban is lehet: ilyen országot szeretnénk magunknak?* elérhető: <https://privatbankar.hu/cikkek/szubjektiv/nyomorogni-szabadabban-is-lehet-ilyen-orszagot-szeretnenk-magunknak.html> Letöltés ideje: 2023.10.12.
- Mahadevan, P. (2011): A war without principals.: Narco-violence in Mexico. *Research Institute For European And American Studies (RIEAS) Research Paper No. 150*
- Metaal, P.; Youngers, C. (szerk.) (2009): *Systems overload. Drug laws and prisons in Latin America,* TNI and WOLA, Washington
- Miró, R. J. (2003): *Organized Crime and Terrorist Activity in Mexico 1999-2002,* Federal Research Division, Library of Congress
- MTI (2012): *Tanútollal harcolnak a korrupció ellen Bolíviában.* elérhető: https://hvg.hu/shake/20120618_tanutoll_bolivia_korrupcio Letöltés ideje: 2023.10.12.

- Ore, D. (2023): *How Mexican narcos use remittances to wire U.S. drug profits home*.
 elérhető: <https://www.reuters.com/investigates/special-report/mexico-drugs-remittances/> Letöltés ideje 2023.10.12.
- Potfolio (2016): *10 abszurd tény Pablo Escobar vagyonáról*. elérhető:
<https://www.portfolio.hu/short/20160926/10-abszurd-teny-pablo-escobar-vagyonarol-237853> Letöltés ideje: 2023.08.18.
- Reveles, J. (2013): Social And Economic Damages Caused By The War Against Drugs in Mexico in: Scönenberg, Regine, szerk., *Transnational Organized Crime: Analyses of a Global Challenge to Democracy Heinrich-Böll-Stiftung*
- Simons, G. L. (2004): *Colombia: A Brutal History*. Saqi Books, London
- Szaniszló J. (2005): Nemzetközi terrorizmus 1-3. rész, *Szakmai közlemények – a Katonai Biztonsági Hivatal Tudományos Tanácsának kiadványa*, 2005. évi 1. szám, pp. 5-20.
- Szente-Varga M. (2016): Társadalmi és politikai tendenciák Bolíviában a 21. században. *Nemzet és Biztonság*, 2016/2. szám, pp. 3-16.
- The Drug Enforcement Administration: History 1990-1994*.
 elérhető:https://www.dea.gov/sites/default/files/2021-04/1990-1994_p_67-76.pdf
 Letöltés ideje: 2023.10.12.
- Tikkanen, A. (2023): *Pablo Escobar*. elérhető:
<https://www.britannica.com/biography/Pablo-Escobar> Letöltés ideje: 2023.10.12.
- Townsend, C. (2003): *A terrorizmus*. Magyar Világ Kiadó, Budapest
- Transparency International (2022): *Corruption Perceptions Index 2022*. elérhető:
<https://www.transparency.org/en/cpi/2022> Letöltés ideje: 2023.10.12.
- Transparency International Hungary (2022)* elérhető:
<https://web.archive.org/web/20070517045811/http://www.c3.hu/~tihun/hun/corr/corr.htm#> Letöltés ideje: 2023.10.12.
- UELICN honlapja* elérhető: <http://www.uelicn.gob.bo/misionvision.html> Letöltés ideje: 2023.10.12.
- United Nations (2022): *Drug trafficking*. elérhető:
<https://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/index.html> Letöltés ideje: 2023.10.12.
- Williams, P. (2012): The Terrorism Debate Over Mexican Drug Trafficking Violence. *Terrorism and Political Violence*, 24(2), pp. 259-278.